

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

# Zásah nutný: dopady budoucího ekonomického vývoje a pandemických opatření na příjmy a výdaje systému veřejného zdravotního pojištění

Červen 2021

LUCIE BRYNDOVÁ, LENKA ŠLEGEROVÁ



### Lucie Bryndová

Vystudovala ekonomii na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Věnuje se ekonomii zdravotnictví, zdravotním systémům, pojištění a zdravotní politice. Působí jako výzkumný pracovník na IES FSV UK, kde vyučuje Health Economics, v Centru pro sociální a ekonomické strategie FSV UK a jako konzultant WHO a národní expert European Observatory on Health Systems and Policies. Má zkušenosti z působení ve veřejném sektoru (VZP, ministerstvo financí a ministerstvo zdravotnictví), z korporátu (Deloitte Advisory) i ze spolupráce s mezinárodními organizacemi (WHO, OECD, WB). Pravidelně se účastní aktivit výzkumného networku Health Systems and Policy Monitor (hspm.org) a na pozvání též high-level policy dialogů v oblasti zdravotních systémů.

She studied economics at the Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University. Her interest is in the field of health economics, health systems and insurance, and health policy. She is a researcher at the IES FSV UK, where she lectures Health Economics, at the Center for Social and Economic Strategies of FSV UK, and a WHO consultant and country expert of the European Observatory on Health Systems and Policies. Her professional experience includes working in the public sector (VZP, Ministry of Finance, Ministry of Health), in the private sector (Deloitte Advisory), as well as collaborating with international organisations (WHO, OECD, WB). She regularly participates in the activities of the research network Health Systems and Policy Monitor (hspm.org) and, by invitation, also in the high-level health systems' policy dialogues.



### Lenka Šlegerová

Působí jako doktorand na Institutu ekonomických studií, Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, kde vystudovala i magisterský program.. Věnuje se zejména financování a dostupnosti zdravotní péče v Česku. Je spoluautorkou vznikající publikace European Observatory on Health Systems and Policies o českém zdravotním systému.

She graduated from the Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University, where she is currently pursuing a doctoral degree. In her research, she focuses on financing and accessibility of health care in the Czech Republic. She is a co-author of an emerging publication of the European Observatory on Health Systems and Policies on the Czech health care system.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Zásah nutný: dopady budoucího ekonomického vývoje a pandemických opatření na příjmy a výdaje systému veřejného zdravotního pojištění

Studie 5 / 2021

© Lucie Bryndová, Lenka Šlegerová

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2021

ISBN 978-80-7344-590-4 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

# Zásah nutný: dopady budoucího ekonomického vývoje a pandemických opatření na příjmy a výdaje systému veřejného zdravotního pojištění<sup>1</sup>

ČERVEN 2021

LUCIE BRYNDOVÁ, LENKA ŠLEGEROVÁ

## Shrnutí

- Příjmy systému veřejného zdravotního pojištění (v.z.p.) v České republice jsou provázány s ekonomickou situací, zejména se situací na trhu práce. Tato studie se zabývá dopadem epidemie covid-19 a s ní spojených restrikcí a podpůrných opatření na vývoj příjmů systému v.z.p. a jeho celkovou bilanci v příštích letech. Ukazuje se, že bez výrazného zásahu, posílení zdrojů financování nebo omezování výdajové strany, bude systém od roku 2021 směřovat k výrazným deficitům.
- Náš model pracuje s různými scénáři makroekonomického vývoje, závažnosti epidemiologické situace a státní podpory pracovních míst v době pandemie. Očekávání vývoje trhu práce vychází z prognóz ministerstev práce a financí, České národní banky a České bankovní asociace z ledna, resp. února 2021. Model zahrnuje všechna relevantní protiepidemická opatření přijatá během pandemie až do března 2021 včetně.
- V důsledku příznivé makroekonomické situace celkové příjmy v.z.p. v minulých letech průběžně rostly. Přestože dosáhly podobného tempa růstu i v roce 2020 a pravděpodobně dosáhnou i v roce 2021, oproti předchozím obdobím je to pouze díky zvýšení platby státu do rozpočtu v.z.p. v reakci na pandemii (+20 mld. Kč v roce 2020 a +50 mld. Kč v roce 2021, celkem za oba roky zvýšení o 74 % za osobu) a obnovení povinnosti OSVČ platit minimální

<sup>1</sup> Autorky děkují Ministerstvu financí ČR a Ministerstvu zdravotnictví ČR za poskytnutí údajů nezbytných pro sestavení predikčního modelu finanční bilance českého veřejného zdravotního pojištění, jehož upravená podoba byla použita v této studii pro krátkodobý i střednědobý výhled příjmů systému. Též by chtěly poděkovat Pavlu Hroboňovi z Advance Healthcare Management Institutu a Ladislavu Friedrichovi, prezidentu Svazu zdravotních pojišťoven ČR, za poskytnutí datové i informační podpory a cenných konzultací v průběhu zpracování studie. Svaz zdravotních pojišťoven ČR v roce 2020 poskytl finanční podporu pracovišti autorek, Institutu ekonomických studií FSV UK, s cílem podpořit výzkum v oblasti ekonomie zdravotnictví a zdravotních systémů, jehož je tato studie součástí. Závěry a názory vyjádřené v této studii jsou cele autorek a nepředstavují stanovisko žádné z uvedených institucí. Studie byla zpracována na základě dostupných dat, informací a expertních odhadů k 29. březnu 2021. Studie byla vydána díky podpoře Akademie věd ČR v rámci programu Strategie AV21 Společnost v pohybu a veřejné politiky. Tato studie reprezentuje pouze názor autorek, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE). Veškeré případné nepřesnosti a chyby jdou na vrub autorek.

měsíční pojistné v celém roce 2021. U výběru pojistného od ekonomicky činných osob očekáváme, že dojde v roce 2021 k poklesu a v roce 2022 jen k mírnému nárůstu.

- Platby státu do systému v.z.p., bez jejich dalšího zvýšení, nevyrovnají výrazně pomalejší růst vybraného pojistného od ekonomicky činných osob v období 2022 až 2024. V tomto období lze očekávat růst celkových příjmů v.z.p. jen přibližně 3 % ročně. Se zahrnutím plateb státu budou roční přírůstky příjmů v letech 2022 až 2024 představovat pouze zhruba 10 mld. Kč ročně. To je výrazně méně než roční přírůstky 17–20 mld. Kč v letech před pandemií.
- Střednědobý výhled poklesu výdajů v.z.p. předpokládaný ve zdravotně pojistných plánech na rok 2021 je v rozporu s předchozím vývojem i zkušenostmi z vyjednávání o úhradách a jeví se jako podceněný. Skutečné výdaje zdravotních pojišťoven v roce 2021 budou významně vyšší než výdaje plánované ve ZPP2021, minimálně o 33 mld. Kč. Výdaje totiž budou zatíženy dodatečnými náklady pandemie, jako je očkování, testování, odměny zdravotníkům a úhrady za vysoké počty covidových pacientů v nemocnicích.
- Původní plán jen mírně deficitního financování zdravotní péče v roce 2021 proto není reálný. I při příznivém vývoji příjmů systému v.z.p. díky vyšším platbám státu bude v roce 2021 hospodaření zdravotních pojišťoven významně deficitní, kryté rezervami pojišťoven z minulých let. Rezervy však budou s velkou pravděpodobností vyčerpány již během roku 2021, přičemž v dalších letech hrozí deficity hospodaření v.z.p. v řádu desítek mld. Kč.
- Naše predikce také ukazují na význam trvání vládního programu podpory pracovních míst během pandemie i zásadní vliv vývoje pandemie samotné na příjmy v.z.p. Rozhodnutí, zda a v jaké míře prodloužit podpůrná opatření na udržení pracovních míst po zbývajících 8 měsících roku 2021, se může dotknout až 10 mld. Kč jako možného rozdílu v očekávaných příjmech systému v.z.p. Vedle toho by horší epidemická situace znamenala snížení příjmů v.z.p. o 1,5 až 5 mld. Kč ročně. Výběr pojistného od zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů by se v tomto případě na předpandemickou úroveň roku 2019 nemusel dostat ani během roku 2022.
- Předložená analýza ukazuje nutnost hledání dalších zdrojů příjmů systému v.z.p., včetně otevření diskuse o vyšších odvodech či dalším navýšení plateb státu. Alternativou jsou opatření na výdajové straně, včetně cíleného zvyšování produktivity poskytování zdravotní péče, které by však bylo třeba realizovat již v nejbližším období. Zbývají tak nepopulární opatření, která by v konečném důsledku vedla buď k omezení dostupnosti zdravotní péče, ke kompromisům v její kvalitě, k zastavení růstu či snížení odměňování ve zdravotnictví, či k vytváření druhotné platební neschopnosti mezi poskytovateli zdravotních služeb.
- V době finalizace studie k vydání byly zveřejněny nové predikce makroekonomického vývoje a upřesněny vládní záměry ohledně výše příspěvků státního rozpočtu za státní pojištění do systému v.z.p. Dopad těchto nových skutečností na klíčové závěry studie jsou objasněny v závěrečné sekci studie.

# Intervention needed: the impact of future economic development and pandemic measures on social health insurance revenues and expenditures<sup>2</sup>

JUNE 2021

LUCIE BRYNDOVÁ, LENKA ŠLEGEROVÁ

---

## Summary

- In the Czech Republic, social health insurance (SHI) revenues are connected to the economic situation, particularly the state of the labour market. This study looks at the impacts of the Covid-19 epidemic and its associated restrictive and supportive measures on trends in SHI revenues and the system's overall financial situation in coming years. We find that without major interventions, being it either strengthening its funding sources or limiting its expenditures, the Czech health care system will move towards substantial deficits from 2021 onwards.
- Our model works with various scenarios of macroeconomic development, epidemiological severity, and state job support during the pandemic. Expectations of labour market development used in the predictions are based on forecasts by the Ministry of Labour and Social Affairs, the Czech National Bank, and the Czech Banking Association released in January and February 2021. The model includes all relevant measures introduced in response to the pandemic up to and including March 2021.

---

<sup>2</sup> The authors thank the Ministry of Finance and the Ministry of Health of the Czech Republic for providing them with data necessary to compile a predictive model of the financial balance of the Czech social health insurance system, the modified form of which was used in this study for the short- and medium-term system revenue outlooks. We would also like to thank Pavel Hroboň of the Advance Healthcare Management Institute and Ladislav Friedrich, president of the Association of Health Insurance Companies of the Czech Republic, for providing data and information support and valuable consultations during the preparation of this study. The Association of Health Insurance Companies of the Czech Republic provided financial support to the authors' workplace, the Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University, in 2020 with the aim of supporting research in the area of health and health system economics, of which this study is a part. The conclusions and opinions expressed in this study are entirely the authors' own and do not represent the views of any of the institutes here named. The study was prepared on the basis of available data, information and expert estimates as of 29 March 2021. This study was produced with support from the Czech Academy of Sciences as part of its AV21 Strategy programme Society in Motion and Public Policies. This study represents the authors' own views and not the official standpoint of the Institute of Economics of the CAS nor of the Charles University Centre for Economic Research and Graduate Education (CERGE). Any remaining ambiguities or errors are the responsibility of the authors.

- The total SHI revenues had gradually grown in recent years due to favourable macroeconomic situation. Their growth pace remained similar even in 2020 and would be so probably also in 2021. However, in contrast to previous years, this is only as a result of increased state payments into the SHI budget in response to the pandemic (+20 billion CZK in 2020 and +50 billion CZK in 2021, an overall increase of 74% per a so-called state insuree over these two years), and a re-established requirement for self-employed workers to pay minimum monthly health insurance contributions throughout 2021. We anticipate that revenues from contributions paid by economically active individuals will decline across 2021 and will increase only slightly in 2022.
- Between 2022 and 2024, state payments into the SHI system will not balance out substantially slower growth in collected contributions from economically active individuals, unless the state payments are further increased. In this period, total SHI revenues are expected to grow at only around 3% per year. This translates into the annual increase in SHI revenues of only around 10 billion CZK, including the state payment, in 2022-2024. This is substantially less than the year-on-year growth of 17-20 billion CZK in the years before the pandemic.
- The medium-term outlook predicting a drop in SHI expenditures in the 2021 Health Insurance Budgetary Plans (ZPP2021), stands in contradiction to previous trends and experience with reimbursement negotiations and appears to be underestimated. The health insurers' real expenditures for 2021 will be substantially higher than those planned in the ZPP2021, by at least 33 billion CZK. This is because the expenditures will be inflated by additional costs as a result of the, including vaccination, testing, bonuses for medical staff, and reimbursements for large numbers of Covid-19 patients in hospitals.
- Therefore, the original SHI budgetary plan of only a slight deficit in health care funding in 2021 is not realistic. Though the increased state payment improved the SHI revenue situation, the system will still operate at a substantial loss in 2021, which it will cover from reserves built up in recent years, however. These reserves will very likely be used up during 2021, whereas the SHI system may then run up annual deficits of tens of billions of CZK in the coming years.
- Our predictions also show the importance for the state job support schemes initiated during the pandemic to continue, and the substantial impact the course of the pandemic has had on the SHI revenues. The decision as to whether, and to what extent, to extend supportive job retention measures for the remaining eight months of 2021 could make a difference of up to 10 billion CZK in anticipated revenues to the social health insurance system. Further any worsening of the epidemiological situation could reduce SHI revenues by between 1.5 and 5 billion CZK per year. In such a case, contributions collected from employees and their employers may not even reach their pre-pandemic (2019) levels during 2022.

- The analysis we present demonstrates the necessity of finding additional sources of revenues for the social health insurance system, including launching a discussion on higher health insurance contributions or additional raises in state payments. The alternatives would include expenditure-side measures, including increase in health care providers' productivity, which, however, would have to be implemented in the nearest future. Other unpopular measures to reduce expenditures would lead to limiting the availability of health services, compromising on quality, imposing wage freezes or pay cuts in medical professions, or to the development of secondary insolvency among health care service providers.
- At the time of publishing this study, new predictions of macroeconomic development and the government's preliminary plans regarding the amount of state budget contributions for state insured persons to the SHI, were released. The partial effects of these new facts on the key conclusions of the study are described in the final section of the study.

## Seznam použitých zkratk a pojmů

ČBA	Česká bankovní asociace
ČNB	Česká národní banka
ČS	Česká spořitelna
ČSÚ	Český statistický úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
IMF	Mezinárodní měnový fond
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociální věcí
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSVČ	osoby samostatně výdělečně činné
OBZP	osoby bez zdanitelných příjmů
v.z.p.	veřejné zdravotní pojištění
ZPP	zdravotně pojistné plány zdravotních pojišťoven
ZPP2021	zdravotně pojistné plány na rok 2021

Celkové příjmy systému v.z.p. tvoří příjmy z vlastního výběru pojistného, platby státu za tzv. státní pojištěnce a ostatní příjmy.

Výběr pojistného, označovaný ve výkazech zdravotních pojišťoven jako vlastní výběr pojistného, tvoří příjmy z pojistného od zaměstnanců, resp. jejich zaměstnavatelů, osob samostatně výdělečně činných a osob bez zdanitelných příjmů.

Tzv. státními pojištěnci jsou ekonomicky neaktivní osoby, za které je plátce příspěvků do zdravotního pojištění stát ze státního rozpočtu (tzv. platba státu). Kategorie státních pojištěnců jsou explicitně definované zákonem a patří mezi ně starobní důchodci, nezaměstnaní, děti, studenti a další.

Jako „příjmy v.z.p.“ označujeme v této studii příjmy zdravotních pojišťoven z přerozdělení. Jsou tvořeny výběrem pojistného a platbou státu ze státního rozpočtu. Termín příjmy z přerozdělení je používán ve výkazech zdravotních pojišťoven i v materiálech ministerstev zdravotnictví a financí. Proti celkovým příjmům systému v.z.p. v nich nejsou zahrnuty tzv. ostatní příjmy.

Do ostatních příjmů v.z.p. jsou zařazeny ostatní příjmy zdravotních pojišťoven, platby od zahraničních pojišťoven a výnosy z jiné činnosti.



## 1. Úvod

Veřejné zdravotní pojištění (v.z.p) představuje velkou část veřejných rozpočtů.<sup>3</sup> V roce 2019 dosahovaly výdaje zdravotních pojišťoven 318 mld. Kč, tedy 5,5 % HDP (MF ČR, 2020a; ČSÚ, 2020a) či 15 % výdajů veřejných rozpočtů (ČSÚ, 2020b). Do roku 2020 vstupovaly zdravotní pojišťovny s plánovaným rozpočtovým schodkem ve výši 8,3 mld. Kč. Dle zdravotně pojistných plánů (ZPP2020) měla proto být v roce 2020 spotřebována část rezerv vytvořených v minulých letech.

Schodek na rok 2020 byl plánován i přes příznivá očekávání růstu ekonomiky, a tedy i růstu odvodů na zdravotní pojištění. Od optimistických výhledů růstu ekonomiky se odvíjela i plánovaná úhrada zdravotních služeb pro rok 2020, nasmlouvané ceny a objemy péče s poskytovateli.

V březnu 2020 ovlivnila život v zemi pandemie covid-19. Zdravotnická zařízení čekala na nápor infekčních pacientů, který na jaře naštěstí ještě nenastal. Naopak, objemy poskytnuté péče se pohybovaly hluboko pod obvyklou úrovní minulých let, včetně referenčního roku 2018. Na začátku července nabyla účinnost tzv. kompenzační vyhláška<sup>4</sup> upravující úhrady péče s cílem zabránit finančním potížím poskytovatelů v důsledku omezení péče a kompenzovat nově vzniklé náklady spojené s ochrannými prostředky a péčí o covid-pozitivní pacienty.

Příjmy v.z.p. jsou úzce provázány s výkonem ekonomiky. Začne-li se propadat národní hospodářství, snižují-li se mzdy a roste nezaměstnanost, poklesnou i příjmy zdravotních pojišťoven z vybraného pojistného. Podobně jako jiné státy i Česká republika přijala řadu opatření ke zmírnění ekonomických dopadů nového koronaviru a souvisejících protiepidemických opatření.

Opatření na podporu ekonomiky měla nezanedbatelný vliv na udržení podstatné části více či méně zasažených pracovních míst, což se odrazilo v relativně nízké míře nezaměstnanosti. Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádělo podíl nezaměstnaných osob<sup>5</sup> pro rok 2020 ve výši 3,5 % oproti 2,8 % v roce 2019 (MPSV, 2021a). Udržení

<sup>3</sup> Veřejné rozpočty zahrnují kromě státního rozpočtu i rozpočty obcí a krajů, zdravotních pojišťoven a dalších.

<sup>4</sup> Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 305/2020 Sb.

<sup>5</sup> Podíl nezaměstnaných osob dle metodiky MPSV vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let k obyvatelstvu stejného věku (roční průměr).

zaměstnanosti se pozitivně odrazilo ve výběru pojistného na zdravotní pojištění<sup>6</sup>, jehož objem se v roce 2020 v porovnání s rokem 2019 udržel na stejné úrovni, a to navzdory odpuštění minimálních odvodů OSVČ po dobu šesti měsíců.

Pro srovnání, makroekonomické odhady vývoje ekonomiky z poloviny roku 2020 byly v oblasti trhu práce podstatně pesimističtější. Nami provedené odhady příjmů v.z.p. s využitím několika makroekonomických prognóz z té doby predikovaly pokles výběru pojistného mezi roky 2019 a 2020 o 3,7 % až 5,6 %, v závislosti na zvolené makroekonomické prognóze.<sup>7</sup> Makroekonomické prognózy mezinárodních institucí jako IMF (2020) a OECD (2020) z dubna, resp. června 2020 byly ještě pesimističtější, mimo jiné proto, že v době svého vzniku pravděpodobně nepočítaly s plným efektem masivních programů podpory pracovních míst Antivirus.<sup>8</sup>

Jednoznačně pozitivním přínosem pro v.z.p. bylo navýšení plateb státu za ekonomicky neaktivní osoby, tzv. státní pojištěnce, o téměř 50 % za osobu a měsíc (z 1 067 Kč na 1 567 Kč) od 1. června 2020. Tímto byla platba ze státního rozpočtu pro rok 2020 zvýšena proti plánu o cca 20 mld. Kč. K dalšímu navýšení o 200 Kč na osobu a měsíc došlo od 1. ledna 2021, pro nejbližší období jsou tak možnosti navyšování příspěvků ze státního rozpočtu značně vyčerpány. Obě uvedená zvýšení budou pro systém v.z.p. představovat v roce 2021 finanční injekci v objemu téměř 50 mld. Kč proti situaci bez těchto navýšení.<sup>9</sup>

Období konce roku 2020 je pro predikci příjmů systému v.z.p. v následujícím období klíčové. Přestože v současné době (březen 2021) jsou známy poměrně přesné odhady očekávané skutečnosti roku 2020 v oblasti vývoje nezaměstnanosti i nominálních mezd, nedá se jimi přesvědčivě vysvětlit vyšší výběr pojistného, ke kterému došlo v závěru roku 2020. Zatímco letní měsíce byly poznamenány mj. odpuštěním minimálních odvodů OSVČ, v prosinci dosáhl meziroční růst výběru pojistného předcovidových hodnot, tedy jako na začátku roku 2020 (**Obrázek 1**).

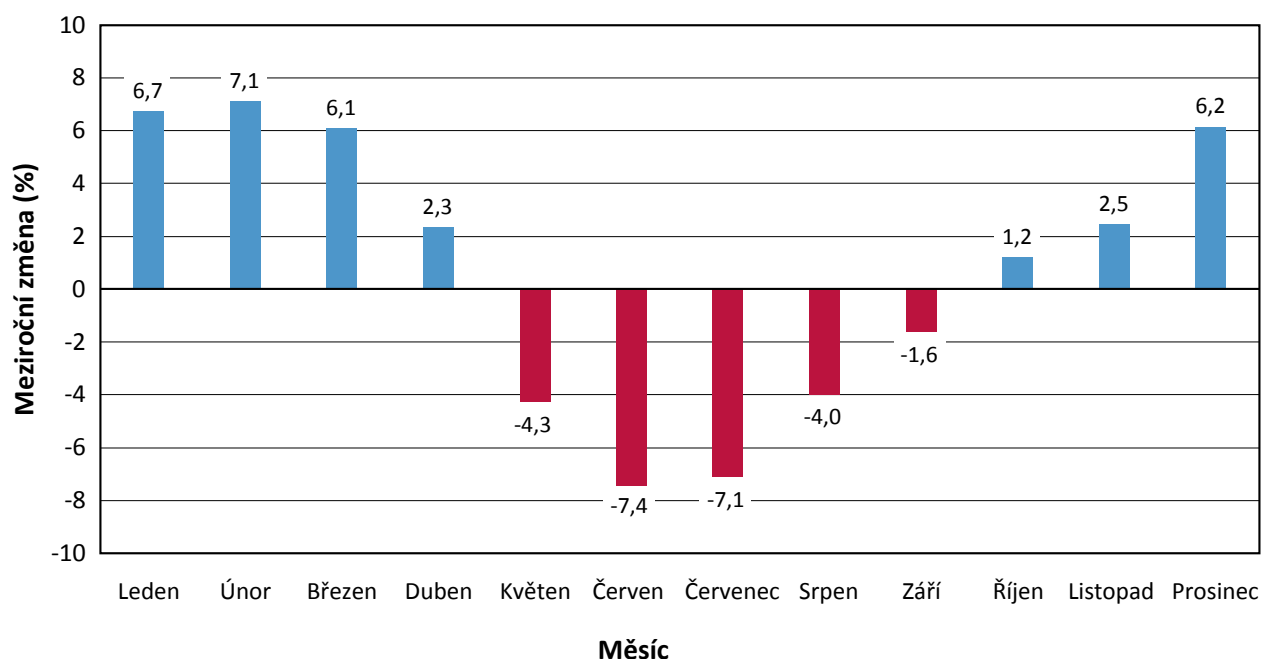
<sup>6</sup> Výběr pojistného, označovaný ve výkazech zdravotních pojišťoven jako vlastní výběr pojistného, tvoří příjmy z pojistného od zaměstnanců, resp. jejich zaměstnavatelů, osob samostatně výdělečně činných a osob bez zdanitelných příjmů.

<sup>7</sup> Byly zahrnuty následující prognózy: MF ČR (2020b) z dubna, ČNB (2020a) z května, ČBA (2020) z července, ČS (2020) z července, MPSV (2020) ze srpna.

<sup>8</sup> Kdo v první vlně pandemie zachránil zaměstnance? Analýza čerpání podpory programu Antivirus B, [Studie IDEA 4/2021](#)

<sup>9</sup> Zákon č. 231/2020 Sb. a sněmovní tisk 829/0, část č. 1/4, důvodová zpráva.

**Obrázek 1: Výběr pojistného od ekonomicky činných osob**  
 Vývoj výběru pojistného v měsících roku 2020, meziroční změna v %



Zdroj: MZ (2021a)

Pozn: Výběr pojistného vykazovaný v příjmech systému v.z.p. je za skutečným vývojem ekonomiky, respektive mezd a nezaměstnanosti, o dva měsíce zpožděný. Například odvozy za měsíc březen jsou odvedeny v dubnu a ve výkazech systému se objeví až jako příjmy v.z.p. z přerozdělování v měsíci květnu.

V součtu dosahuje výběr pojistného vyšších růstových hodnot, než kolik by vyplývalo z oficiálních statistik růstu nominálních mezd a nezaměstnanosti za celý rok 2020. Výpočty postavené na hodnotách očekávané skutečnosti na trhu práce v roce 2020 zveřejněné ze strany MF ČR (2021) a MPSV (2021a) v lednu, resp. České národní banky (ČNB, 2021) a České bankovní asociace (ČBA, 2021) v únoru indikují výběr pojistného v roce 2020 o 10 až 12 mld. nižší, než jaký ve skutečnosti byl (viz **Kapitola 6**).

Zdravotně pojistné plány na rok 2021 (ZPP2021), uvolněné z kraje února 2021 do mezirezortního připomínkového řízení, předkládají jedinou variantu vývoje příjmů systému v.z.p. vycházející z makroekonomické predikce MF ČR (2020c) ze září 2020. Výsledky našich predikcí prezentované dále v tomto dokumentu ukazují vysokou citlivost těchto příjmů na budoucí vývoj ekonomiky i politických rozhodnutí.

Studie tak předkládá predikce příjmů systému v.z.p. modelované prostřednictvím scénářů očekávaného ekonomického vývoje se zaměřením na vývoj trhu práce včetně nominálních mezd. Možný vývoj příjmů dává do souvislosti s vývojem výdajů, přičemž se snaží ukázat možnosti i meze veřejného zdravotního pojištění v ČR v nejbližších letech. V období probíhající třetí, resp. čtvrté vlny pandemie je nutné brát makroekonomické prognózy s určitou rezervou, neboť jsou doprovázeny vysokou mírou nejistoty, což uvádějí i jejich autoři. Z toho důvodu jsou součástí našich výpočtů i citlivostní analýzy.

Studie je dále rozdělena následovně. Ve druhé kapitole se zabýváme strukturou příjmů v.z.p. a kontextem v ekonomickém vývoji v době pandemie. Ve třetí kapitole představujeme scénáře predikce na základě různého nejen ekonomického, ale i politického (podpora pracovních míst) a epidemiologického vývoje. Ve čtvrté kapitole jsou popsána východiska modelu, jeho nejdůležitější veličiny a datové zdroje. Pátá kapitola uvádí výstupy těchto výpočtů včetně citlivostní analýzy. V šesté kapitole se diskutuje bilance systému v.z.p.; analýza příjmů z předchozích kapitol je zasazena do kontextu vývoje zdravotnických výdajů.

## **2. Příjmy veřejného zdravotního pojištění a ekonomický kontext pandemie**

Na výši příjmů v.z.p. má vliv několik veličin:

- změny v mírách participace na trhu práce ovlivňující počty ekonomicky aktivních osob,
- míra nezaměstnanosti,
- výše průměrné mzdy.

V případě ekonomického zpomalení nebo poklesu je pro příjmy v.z.p. rozhodující, ve které kategorii plátců se nachází kolik osob a jaké je za ně průměrně odváděno pojistné.

Zatímco postupné stárnutí populace a změny v participaci na trhu práce<sup>10</sup> se projevují spíše ve střednědobém a dlouhodobém horizontu, podíl nezaměstnaných osob je přímo závislý na výkonnosti ekonomiky a v případě nabídkových i poptávkových šoků patří mezi relativně rychle ovlivněné veličiny. Rychlost změny nicméně záleží na celkové nejistotě a (ne)pružnosti pracovního trhu dané nejen zákoníkem práce, ale i (ne)jistotou a obecnými očekáváními ohledně budoucího ekonomického vývoje. V roce 2020 zapůsobila i opatření vlády na podporu udržení zaměstnanosti, zejména program Antivirus. Státním dotováním mezd, které bylo podmíněno nepropouštěním zaměstnanců, bylo zřejmě docíleno významně nižšího nárůstu nezaměstnanosti, než očekávaly jarní makroekonomické prognózy.

---

<sup>10</sup> Míra participace představuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných osob na celkové populaci v dané věkové skupině.

Změny v nominálních mzdách jsou zpravidla pozvolnější. Do celoročních údajů za rok 2020 se totiž promítají i kolektivní smlouvy, které byly uzavřeny na začátku roku ještě za optimistických ekonomických očekávání a vesměs přinášely zvyšování mezd. V průběhu roku byl patrný trend zkracování úvazků, ale i snižování pohyblivých složek mezd, což průměrnou mzdu naopak snižuje. Využití rozšířeného institutu ošetřovného člena rodiny se ve statistice průměrných mezd neobjeví, nicméně výběr zdravotního pojistného to snižuje; tento aspekt zohledňujeme v modelu v rámci tzv. ztráty pracovních dní, viz popis v **Kapitole 4.2**.

Zároveň je výše průměrné mzdy ovlivněna i tím, které kategorie zaměstnanců přicházejí o práci jako první – dle prognózy České bankovní asociace a přehledů IDEA<sup>11</sup> nárůst nezaměstnanosti proběhne nejspíše na úkor nejméně kvalifikovaných skupin zaměstnanců, což průměrnou mzdu ve výsledku mírně zvýší (ČBA, 2020). V případě zdravotního pojištění hraje roli i skutečnost, že efekt na výběr zdravotního pojistného se projevuje až se zpožděním; mezi vykázanými příjmy zdravotních pojišťoven a reálným vývojem objemu mezd a platů je dvouměsíční zpoždění. Toto je důležitá skutečnost zejména při hodnocení celkové bilance v.z.p, kdy pandemie a vládní opatření v boji s ní ovlivnily ekonomiku až v průběhu roku 2020.

### **Box 1: Nepoměr mezi počtem plátců v jednotlivých kategoriích a jejich odvody na zdravotním pojistném**

Hlavní zdroj příjmů systému v.z.p. představují odvody zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů (71 % všech příjmů zdravotních pojišťoven v roce 2019).<sup>12</sup> Druhým nejdůležitějším zdrojem je platba ze státního rozpočtu za tzv. státní pojištěnce (starobní důchodce, nezaměstnané, děti, studenty a další). Menší skupinu příjmů systému v.z.p. představují příjmy od osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) a od osob bez zdanitelných příjmů (OBZP).

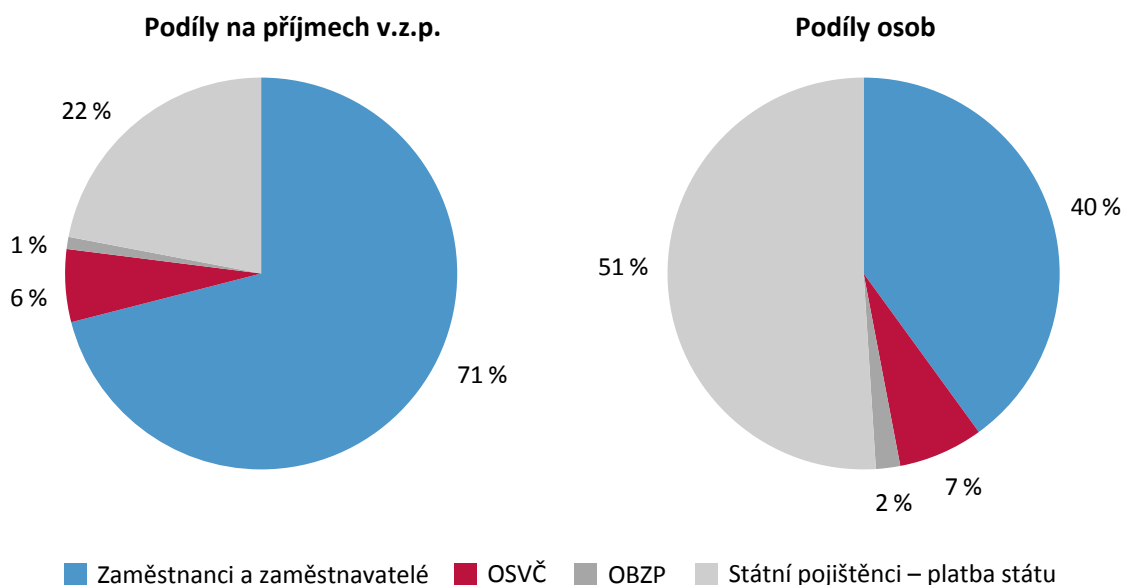
Navzdory tomu, že platby od zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů v roce 2019 tvořily 71 % příjmů, zaměstnanců je jen 40 % ze všech pojištěných osob. Naproti tomu státní pojištěnci představovali 22 % příjmů,<sup>13</sup> ale zároveň 51 % pojištěných osob (**Obrázek 2**).

<sup>11</sup> Viz měsíční přehledy vývoje nezaměstnanosti IDEA <https://idea.cerge-ei.cz/ostatni/>

<sup>12</sup> Příjmy v.z.p. nezahrnují ostatní příjmy, minoritní složku celkových příjmů systému, v které jsou zařazeny ostatní příjmy zdravotních pojišťoven, platby od zahraničních pojišťoven a výnosy z jiné činnosti.

<sup>13</sup> Platba státu za státní pojištěnce v roce 2019 byla 1 018 Kč za osobu měsíčně a od ledna 2020 byla stanovena na 1 067 Kč za osobu a měsíc (zákon č. 297/2017 Sb.). Pro rok 2021 bylo Ministerstvem zdravotnictví původně navrženo navýšení na 1 117 Kč za osobu a měsíc (Návrh nařízení vlády MZDR 12356/2020/LEG), tento návrh byl předkladatelem později stažen, neboť došlo k podstatnějším navýšení (viz níže opatření v době koronaviru).

**Obrázek 2: Struktura plateb pojistného a pojištěnců dle kategorií plátců (2019)**



Zdroj: Vlastní výpočty vycházející ze ZPP2020, údajů Ministerstva financí a ČSÚ (2021)

Výše zdravotního pojistného činí 13,5 % z vyměřovacího základu (zákon č. 592/1992 Sb.). Vyměřovacím základem zaměstnanců je hrubá mzda (4,5 % je odváděno ze mzdy zaměstnance a dalších 9 % hrubé mzdy odvádí zaměstnavatel). U OSVČ tvoří vyměřovací základ 50 % příjmů po odečtení výdajů a u OBZP vyhlášená minimální mzda. Vyměřovací základ u státních pojištěnců je stanoven fixní částkou, kterou může vláda měnit nařízením. V současné době není stanoven maximální vyměřovací základ (roční strop na zdravotní pojistné) pro žádnou kategorii plátců. Minimální měsíční odvody jsou stanoveny u OSVČ na hlavní činnosti jako 13,5 % z poloviny vyhlášené průměrné mzdy.

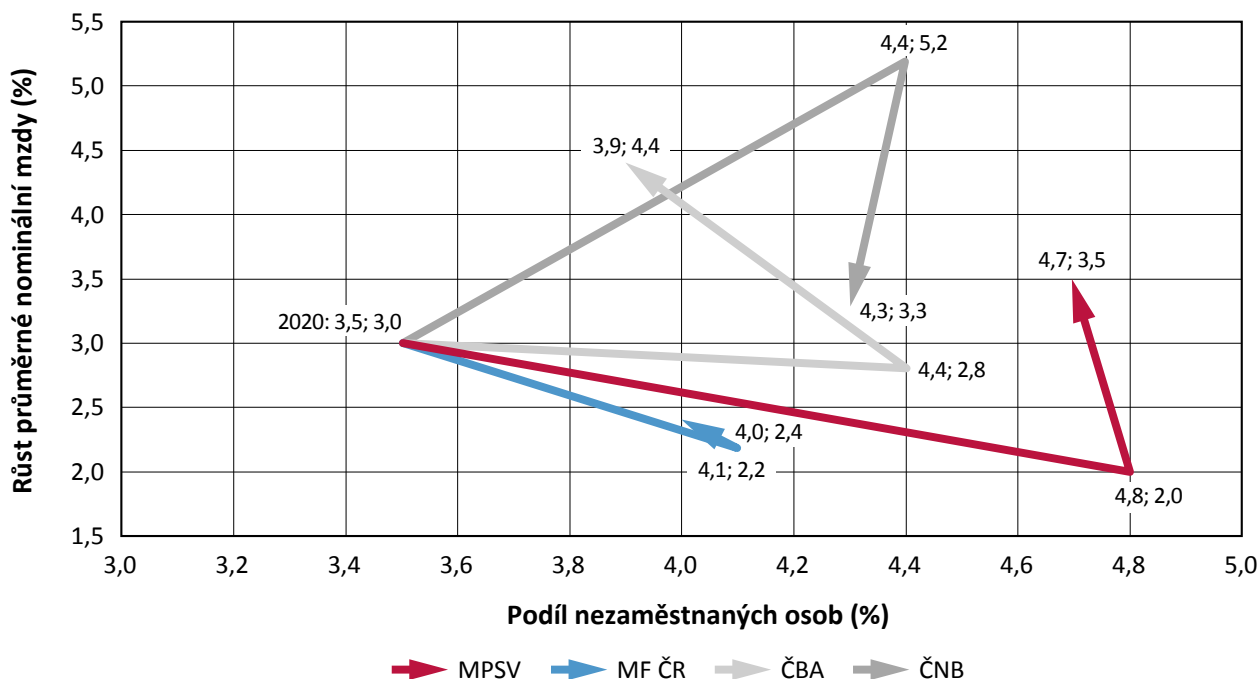
### 3. Východiska predikcí

V naší analýze pracujeme s makroekonomickými prognózami různých institucí. Bereme v úvahu důsledky různě nastavených vládních programů podpory pracovních míst a zabýváme se i otázkou trvalosti zvýšeného výběru pojistného z konce roku 2020. Predikce jsou doplněny citlivostní analýzou pro alternativní odhady vývoje nezaměstnanosti a mezd, včetně důsledků zhoršení, respektive delšího trvání nepříznivé epidemiologické situace vyžadující výrazná restriktivní opatření.

V lednu 2021 odhadovalo MPSV pro rok 2021 celoroční podíl nezaměstnaných osob 4,8 % a růst nominálních mezd 2,0 % (MPSV, 2021a). Dalšími vstupními hodnotami pro predikce jsou makroekonomické prognózy MF ČR (2021) z ledna, ČNB (2021) z února a ČBA (2021) z února (**Obrázek 3**).<sup>14</sup>

### Obrázek 3: Očekávání makroekonomických prognóz

Rozdílná očekávání vývoje trhu práce pro roky 2021 a 2022, výchozí hodnota rok 2020



Zdroj: Vlastní tvorba dle MPSV, 2021a; MF ČR, 2021; ČNB, 2021; ČBA, 2021.

Pozn. 1: Hodnoty roku 2020 představují očekávanou skutečnost dle MPSV (2021a).

Pozn. 2: Prognóza ČNB z poloviny února 2021 se od ostatních prognóz liší, zejména očekáváním roku 2021. Ještě v listopadu 2020 ČNB odhadovala podíl nezaměstnaných osob v 2021 ve výši 5,3 % a růst průměrné nominální mzdy o 2,8 % (ČNB, 2020b), což v souladu s ostatními prognózami představovalo mírně nižší růst nominálních mezd než v roce 2020. Pro rok 2021 ČNB svá očekávání upravila s ohledem na „vliv daňové optimalizace, vyšší růst tržních fundamentálních mezd i silnější dynamiku netržních mezd“ (ČNB, 2021).

### 3.1. Predikce typu I – předpoklad trvalého zvýšení mezd v závěru roku 2020

Scénáře predikcí typu I pracují s předpokladem trvalého navýšení průměrných nominálních mezd nad hodnoty statistických šetření v závěru roku 2020. Hodnoty výběru zdravotního pojistného v roce 2020 jsou pro tuto část výpočtů dané a model nezkoumá jejich souvislost se skutečností trhu práce v roce 2020.<sup>15</sup> Model se tak zaměřuje pouze

<sup>14</sup> Každá kombinace hodnot makroekonomických veličin, která vstupuje do níže popsaných výpočtů, vychází z makroekonomických prognóz jedné ze zmíněných čtyř institucí. Mluvíme tak o „MPSV prognóze“ (a obdobně) i v případě, kdy byly hodnoty odhadované ze strany MPSV námi dále upraveny dle předpokladů jednotlivých scénářů o vývoji programů státní podpory pracovních míst.

<sup>15</sup> Diskuse a rozvolnění k tomuto předpokladu viz Predikce typu II v následující kapitole 3.2.

na vývoj trhu práce v letech 2021 a 2022 a v jednotlivých sadách výpočtů ukazuje dopady odlišně nastavených programů podpory pracovních míst. Vzhledem k nepříznivé epidemiologické situaci v prvním čtvrtletí 2021 a nastaveným opatřením předpokládáme celoroční ztrátu pracovních dní 5 %, <sup>16</sup> v souladu s odhadem IMF (2020) pro jednu infekční vlnu. Následující sady scénářů A, B a C popisují vliv politických rozhodnutí v oblasti podpory zachování pracovních míst v roce 2021.

- **V sadě scénářů A se prodlouží současný program podpory pracovních míst Antivirus v nezměněné podobě minimálně do říjnových voleb do Poslanecké sněmovny.** Protože příjem zdravotních pojišťoven z pojistného je za vývojem ekonomiky dva měsíce pozadu, budou i v případě trvání programu Antivirus jen do konce října 2021 příjmy v.z.p. ovlivněny tímto programem celoročně. Trvání programu tak bude konzervovat stav na trhu práce, kdy je do určité míry omezena i běžná fluktuace zaměstnanců. Vzhledem k nepříznivé epidemiologické situaci v prvním čtvrtletí 2021 a nastaveným opatřeními předpokládáme celoroční ztrátu pracovních dní 5 %, v souladu s odhadem IMF (2020) pro jednu infekční vlnu. Zaměstnanci mají v případě scénářů A, tedy za trvání stávajících programů podpory pracovních míst, ztrátu pracovních dní způsobenou epidemickou situací a restrikcemi kompenzovanou z 80 % vládním programem.<sup>17</sup> OSVČ tuto ztrátu pracovní činnosti kompenzovanou nemají, úlevu z minimálních odvodů jako v roce 2020 pro rok 2021 neuvažujeme.<sup>18</sup>
- **V sadě scénářů B není program Antivirus po konci února 2021 prodloužen.** Pokračování veřejné podpory tohoto typu nad rámec jednoho roku je omezeno evropskou regulací, nicméně na konci ledna byla tato regulace rozvolněna. Každé prodloužení programu Antivirus vyžaduje rozhodnutí a schválení na národní úrovni. Je pravděpodobné, že vláda rozvolnění evropské regulace využije (na konci února schválení prodloužení o další 2 měsíce), ale nevíme, v jaké míře a zda po celý rok. Scénář B proto ukazuje situaci, kdy jsou příjmy v.z.p. po dobu osmi měsíců v roce 2021 ovlivněny neexistencí státní cílené podpory pracovních míst původně zavedené během pandemie. Alternativou je přijetí nového zákona o tzv. kurzarbeitu, jemuž se věnuje sada scénářů C níže.

Skončení programu Antivirus na konci února ovlivňuje výběr pojistného až od května 2021. První čtyři měsíce roku se proto příjmy v.z.p. z pojistného vyvíjejí stejně jako v případě sady scénářů A. Pro zbývající dvě třetiny roku 2021 tato sada scénářů uvažuje, že zaměstnanci (resp. zaměstnavatelé) nebudou za poměrnou část ztráty pracovních dní kompenzováni, tedy zaměstnavatelé přistoupí k adekvátnímu snížení odměn, v našem modelu formou zkracování úvazků. OSVČ nemají ztrátu pracovních dní kompenzovanou po celý rok 2021 (viz sada

<sup>16</sup> Více ke konstrukci této veličiny viz Kapitola 4.2.

<sup>17</sup> Poměr 80 % je v modelu zvolen pro zjednodušení, neboť výše kompenzací zaměstnavatelům záleží na druhu překážky v práci a pohybuje se ve výši 60 až 100 % průměrného výdělku (MPSV, 2021b).

<sup>18</sup> Uvažujeme pouze s kompenzacemi pro potřeby odvodů na v.z.p. Proto nepracujeme s kompenzačními bonusy a programy, ze kterých se odvody na v.z.p. neplatí.



scénářů A), nicméně i v případě sady scénářů B platí, že OSVČ na hlavní pracovní činnosti musí platit minimální měsíční odvody pojistného. Lze se domnívat, že po „vypnutí“ státní podpory pracovních míst a nenahrazení jiným programem by přirozeně míra nezaměstnanosti vzrostla.<sup>19</sup> V sadě scénářů B proto uvažujeme nárůst podílu nezaměstnaných osob o 1,5 procentního bodu proti scénářům A v roce 2021 a o 0,75 procentního bodu proti výchozím prognózám v roce 2022.

- **V sadě scénářů C bude současný program podpory pracovních míst Antivirus nahrazen, ale ne ve své plné podobě.** Předpokládaný zákon o zkrácené pracovní době (kurzarbeit) by znamenal, že ztráta pracovních dní bude zaměstnancům, respektive zaměstnavatelům, kompenzována (uvažujeme 80 % jako v případě scénářů A), ale zároveň dojde k navýšení míry nezaměstnanosti kvůli vyššímu propouštění v případě těch podniků, které na nově ustanovený kurzarbeit buď nedosáhnou, nebo se jim nevyplatí. Ve scénářích uvažujeme nárůst podílu nezaměstnaných osob o 1 procentní bod ve srovnání se sadou scénářů A v roce 2021 a o 0,5 procentního bodu v roce 2022. Zároveň očekáváme mírně vyšší růst průměrné nominální mzdy v roce 2021, neboť jsou zpravidla přednostně propouštěni pracovníci s nižšími než průměrnými výdělky (viz **Kapitola 2**).

### **3.2. Predikce typu II – předpoklad dočasně vyšších mezd v závěru roku 2020**

V dalším kroku výpočtů opouštíme předpoklad trvalého navýšení hodnot průměrných nominálních mezd nad hodnoty statistických šetření v závěru roku 2020. Jak bylo popsáno v úvodu, skutečný výběr pojistného roku 2020 převyšuje výběr odpovídající míře nezaměstnanosti a vývoji nominálních mezd v roce 2020, resp. jejich očekávané skutečnosti. Namísto předpokladu trvalého navýšení hodnot průměrných nominálních mezd, které by odpovídalo skutečnému výběru pojistného za rok 2020, zde pracujeme s hypotézou dočasnosti fenoménu vyššího výběru v závěru roku 2020. Pro predikce typu II v roce 2021 je tak výchozí hodnotou průměrná měsíční mzda 35 480 Kč, tzn. očekávaná skutečnost nominální mzdy v roce 2020 dle MF ČR (2021).

Možným vysvětlením pro tuto hypotézu je nejistota předchozích měsíců, která vedla firmy k (dočasnému) snížení mezd svým zaměstnancům s příslibem doplacení „zadrženého“ rozdílu formou bonusů poté, co se situace uklidní – z pohledu veřejnosti i firem k tomuto uklidnění v závěru léta a na začátku podzimu 2020 došlo (vzdor již pomalu narůstajícím

---

<sup>19</sup> V dubnu 2020, tedy v situaci v podstatě bez programu vládní podpory pracovních míst, odhadovalo IMF nárůst míry nezaměstnanosti v roce 2020 až na hodnotu 7,5 %. Dosavadní program Antivirus byl schválen až na přelomu března a dubna 2020 (s následnými úpravami) a později prodloužen do konce února 2021, což zabránilo podstatnému nárůstu nezaměstnanosti.

epidemiologickým číslem nedošlo k znovuzavedení výrazných restriktivních opatření), a proto byly některým zaměstnancům vyplaceny mimořádné odměny kompenzující snížení platů (např. osobních ohodnocení) z jarních měsíců. To se samozřejmě odrazilo ve vyšších odvodech na zdravotní pojištění.

**Neočekávaně vysoký výběr pojistného  
v závěru roku 2020 byl pravděpodobně  
způsoben domluvou firem se zaměstnanci  
na odkladu části výplat a mimořádnými  
odměnami ve zdravotnictví.**

Podobně mohla zafungovat i praxe některých firem, kdy pod vlivem nejistoty firmy na jaře 2020 uvítaly, když si jejich zaměstnanci brali ošetřovné na děti, které zůstaly při zavřených školách doma, aniž by však přerušili svou pracovní činnost. Výplatu rozdílu mezi ošetřovným a plnou mzdou mohly přislíbit firmy na pozdější měsíce, což se v druhé polovině roku mohlo naplňovat, a ovlivnit tak příjmy v.z.p. v závěru roku. Je třeba brát v úvahu i odměny zdravotníkům za jarní vypjaté období, které byly vypláceny většinou v říjnových a listopadových výplatách a jejichž celková výše (cca 11 mld. Kč) přispěla k vyššímu výběru zdravotního pojistného o více než 1 mld. Kč.

Podobně jako u predikcí typu I zkoumáme situaci s prodlouženým programem Antivirus (sada scénářů A) bez jeho prodloužení po únoru 2021 (sada scénářů B) a s jeho nahrazením zákonným programem na podporu částečné zaměstnanosti (sada scénářů C).

### **3.3. Citlivostní analýzy**

V poslední části výpočtů představujeme citlivostní analýzu příjmů v.z.p. na změny na trhu práce nad rámec dosud použitých makroekonomických prognóz. Kromě rozdílného vývoje podílu nezaměstnaných osob a nominálních mezd představujeme i variantu s nutností hlubších ekonomických restrikcí, respektive epidemiologickou situaci, která sama může vyústit v hlubší zastavení ekonomických procesů. Tato situace je znázorněna vyšší ztrátou pracovních dní, přičemž v souladu s metodologií IMF (2020) uvažujeme ztrátu 8 %, a to

u všech predikcí typu I a II. Nadále však u zasažených zaměstnavatelů dochází ke kompenzaci průměrných výdělků dle programu Antivirus (dle jednotlivých sad scénářů), což do určité míry snižuje efekt horší epidemické situace na výběr pojistného, nicméně za cenu podstatně vyšších nákladů státního rozpočtu. Vyčíslení nákladovosti tohoto programu pro státní rozpočet v případě epidemiologického zhoršení je nad rámec této studie.

#### **4. Předpoklady modelu a datové zdroje**

Námi použitý model příjmů v.z.p. vychází z upraveného modelu, který používáme pro predikce středně a dlouhodobých výhledů českého veřejného zdravotního pojištění. V krátkodobém horizontu jsou nepodstatné některé předpoklady ohledně dlouhodobých trendů změn v nemocnosti a nákladovosti jednotlivých věkových skupin, či trendů v participaci pracovní síly. V obecné rovině je však využití modelu i v krátkém horizontu možné, neboť umožňuje zohlednit rozdílné aspekty vývoje odvodů v členění dle jejich plátců.

**Model příjmové predikce vychází  
z upraveného modelu středně  
a dlouhodobých výhledů  
a je konstruován samostatně  
pro jednotlivé skupiny pojištěnců.**

Model je konstruován samostatně pro jednotlivé skupiny pojištěnců: zaměstnance, resp. zaměstnavatele, osoby samostatně výdělečně činné, osoby bez zdanitelných příjmů a státní pojištěnce. Výchozími hodnotami je celkové odvedené pojistné za jednotlivé kategorie plátců za rok 2019 (ZPP, 2020; MZ, 2020a) a vlastní výběr pojistného a příjem ze státního rozpočtu za rok 2020 dle skutečnosti (MZ, 2021a). Rozdělení výběru pojistného v roce 2020 do kategorií dle plátců je výpočet modelu při znalosti skutečných příjmů v.z.p. (MZ, 2021b).

Roční příjmy z pojistného za zaměstnance i OSVČ se odvíjejí od změn nominálních mezd a změn v počtech pracujících. V tomto bodě vstupují do modelu změny v podílu nezaměstnaných osob, ale i populační prognóza a očekávané míry participace na trhu

práce. Celkové příjmy z pojistného OBZP se mění se změnou nominálních mezd, konkrétně model předpokládá závislost státem vyhlášené minimální mzdy na růstu nominálních mezd, a se změnou počtu neaktivních osob ve věkové skupině 15–64 let, které model odhaduje. U státních pojištěnců je nařízením vlády dána měsíční sazba za pojištění, mezivýstupem modelu je tak jejich počet v závislosti na ostatních parametrech (podíl nezaměstnaných osob, participace na trhu práce). Model vychází z rovnice uvedené v **Příloze 2**.

Změny v nominálních mzdách a v počtu pracujících vstupují do modelu jako součást jednotlivých scénářů očekávaného vývoje české ekonomiky. Počet pracujících vychází kromě podílu nezaměstnaných osob i z populační projekce ČSÚ (2018) – ze střední varianty s migrací, a měr participace na trhu práce odhadovaných Evropskou komisí pro potřeby Ageing Working Group (EK, 2018), obě pro jednotlivé věkové kategorie. Počet ekonomicky neaktivních osob v produktivním věku rovněž vychází z populační projekce a měr participace na trhu práce.<sup>20</sup>

#### 4.1. Vládní opatření v době koronaviru

Všechny varianty scénářů a předpokladů pro predikce příjmů v.z.p. zohledňují vládní opatření přijatá v roce 2020 mající dopad na výběr zdravotního pojištění.

- Podpůrné opatření cílené na OSVČ spočívající v odpuštění minimálních odvodů na zdravotní pojištění (2 352 Kč měsíčně) po dobu šesti měsíců v roce 2020. Pouze zálohy nad rámec minimálního pojistného bylo nutné zaplatit, přičemž si OSVČ mohla zvolit, zda je platila průběžně (během roku 2020), nebo až na jaře 2021 jako nedoplatek záloh dle svých skutečných příjmů v roce 2020 (zákon č. 134/2020 Sb.).
- Model předpokládá, že zálohy nad výši minimálních odvodů byly zaplacený hned v roce 2020 a že všechny OSVČ s hlavní činností tohoto odpuštění využily a minimální odvody za půl roku své zdravotní pojišťovně neposílaly.<sup>21</sup>

<sup>20</sup> V celkovém počtu státních pojištěnců jsou zahrnuti všichni nezaměstnaní a neaktivní, kromě OBZP, a zároveň i zaměstnanci a OSVČ se souběhy, tedy ti, kteří vedle vykonávání výdělečné činnosti či podnikání jsou současně vedeni jako státní pojištěnci. Procento OBZP ve skupině ekonomicky neaktivních lidí ve věku 15–64 je konstantní v čase (předpoklad modelu, poměr odvozen z dat roku 2018 poskytnutých Ministerstvem financí a je roven 12,28 %). Co se týká souběhů pracujících a státních pojištěnců, předpokládáme, že 10,5 % pracujících je zároveň vedeno jako státní pojištěnci, což vyplývá z dat poskytnutých Ministerstvem financí za rok 2018 upravených o skutečnost roku 2020.

<sup>21</sup> Pro rok 2021 byl využit počet OSVČ s hlavní činností k 30. 6. 2020, tedy 612 176 osob (ČSSZ, 2021). Počet OSVČ s hlavní činností k 31. 12. 2020 nebyl v době provádění výpočtů znám. Hodnoty jsou historicky podobné k 30. 6. a k 31. 12. daného roku.

- Navýšení měsíční platby státu za státní pojištěnce o 500 Kč na 1 567 Kč na osobu s platností od 1. června 2020 a navýšení o dalších 200 Kč od 1. ledna 2021 (zákon č. 231/2020 Sb.). Pro období 2022–2024 se v predikcích další zvyšování platby státu neuvažuje.
- Účinnost programu Antivirus, příp. kurzarbeit v roce 2021 je také zahrnuta v predikcích, konkrétně definuje sady scénářů A–C.

## 4.2. Vstupní veličiny

Vstupními veličinami modelu jsou podíl nezaměstnaných osob, průměrná nominální mzda, ztráta pracovních dní a kompenzace v programech státní podpory zaměstnanosti v době pandemie.

**Podíl nezaměstnaných osob.** Ovlivňuje počet pracujících osob (zaměstnanců a OSVČ), ale i počet státních pojištěnců. Scénáře s vyšším podílem nezaměstnaných osob zohledňují očekávání vyšší míry propouštění, včetně zvýšeného rizika ukončení činnosti podniků a firem (včetně OSVČ). Vyšší počet nezaměstnaných zároveň navyšuje celkovou platbu státu do v.z.p. definovanou jako měsíční příspěvek na jednoho státního pojištěnce, mezi něž se řadí i registrovaní na úřadech práce.

**Průměrná nominální mzda.** Ovlivňuje průměrné odvody na zdravotní pojištění za jednoho zaměstnance i za OSVČ. U osob čerpajících ošetřovné, osob v karanténě či s jinou překážkou v práci není z metodologického hlediska průměrný výdělek ovlivněn dávkami/náhradou mzdy. Odhady růstu nominálních mezd pro rok 2021 jsou mírně nižší než pro rok 2020 (s výjimkou prognózy ČNB z února 2021). Reálný růst průměrné mzdy lze očekávat nižší až nulový, v závislosti na výši inflace.

Predikce pracujících v rámci citlivostní analýzy s nižšími růsty průměrné nominální mzdy zachycují i efekt potenciální platební neschopnosti podniků a firem, které sice (ještě) nezkrachovaly, nicméně přestanou být schopné dostát všem svým závazkům. Odvody na zdravotní pojištění jsou často jednou z prvních položek, které podniky v potížích přestávají platit. Zdravotní pojišťovny v tomto případě mohou pozorovat nárůst pohledávek po splatnosti za plátcí pojistného, respektive nižší procento výběru předepsaného pojistného.

**Ztráta pracovních dní.** Přímou ovlivňuje objem vyplacených mezd a platů, a tedy výši odvodů na veřejné zdravotní pojištění. V důsledku přijatých restriktivních opatření v boji

s pandemií došlo k výraznému omezení ekonomické činnosti, přestože omezení činnosti nebylo rovnoměrné napříč sektory. V zasažených odvětvích dochází k propadu počtu odpracovaných hodin v porovnání s dobou před nástupem pandemie. Tento propad zpravidla reflektují zaměstnavatelé ve snížených mzdách a/nebo krácených úvazcích, zejména pokud doufají v brzkou obnovu činnosti a nechtějí zaměstnance propouštět.

Mezinárodní měnový fond v dubnu 2020 odhadoval, že pandemií hůře zasažené země by mohly v roce 2020 ztratit v důsledku zavedených restriktivních opatření 8 % pracovních dní, méně zasažené země 5 % celoročních pracovních dní. Podobný odhad lze přenést i na rok 2021. Ve většině predikcí v této studii pracujeme se ztrátou pracovních dní ve výši 5 %.<sup>22</sup> Vzhledem k probíhající třetí, resp. čtvrté vlně, výskytu britské mutace a pomalému očkování však v citlivostní analýze používáme také odhad 8% ztráty pracovních dní. Pro rok 2022 žádnou ztrátu pracovních dní neuvažujeme.

### **Kompensace v programech státní podpory zaměstnanosti v době pandemie.**

V případě existence vládních programů na podporu udržení pracovních míst jsou zpravidla do dané výše zaměstnavatelům kompenzovány náklady na nepracující zaměstnance, včetně zákonných odvodů. V takovém případě je vliv ztráty pracovních dní na příjmy v.z.p. z odvodů za zaměstnance snížen. Výše kompenzace je dána vládním programem a v našich predikcích se liší podle sad scénářů A, B nebo C (viz **Kapitola 3**). OSVČ nemají ztrátu pracovních dní v roce 2021 v našich predikcích kompenzovanou, nicméně platí, že OSVČ na hlavní pracovní činnosti musí platit minimální měsíční odvody pojistného nehledě na to, jak moc se jejich podnikání vlivem covidových opatření propadlo.<sup>23</sup>

## **5. Výstupy modelu – vývoj příjmů v.z.p. v letech 2021 a 2022**

### **5.1. Predikce typu I**

V predikcích typu I popsaných v **Kapitole 3.1** je použit skutečný výběr pojistného roku 2020 jako základ, od kterého se odvíjejí prognózy jednotlivých institucí. Nad očekávání vysoký výběr pojistného, zejména v závěrečných měsících roku 2020, posouvá výsledky

<sup>22</sup> Ztráta pracovních dní vyjádřená za celou ekonomiku zohledňuje skutečnost, že po dobu trvání opatření nebyla omezena veškerá hospodářská činnost. Můžeme například říci, že pokles o 5 % pracovních dní odpovídá ztrátě 25 pracovních dní u 50 % pracovních míst – vypočteno z počtu 252 pracovních dní v roce 2021.

<sup>23</sup> Uvažujeme pouze s kompenzacemi pro potřeby odvodů na v.z.p. Nepracujeme proto s kompenzačními bonusy a programy, z kterých se odvody na v.z.p. neplatí.

predikcí i pro rok 2021, což vynikne zejména ve srovnání s výsledky predikcí typu II (viz **Kapitola 5.2**).

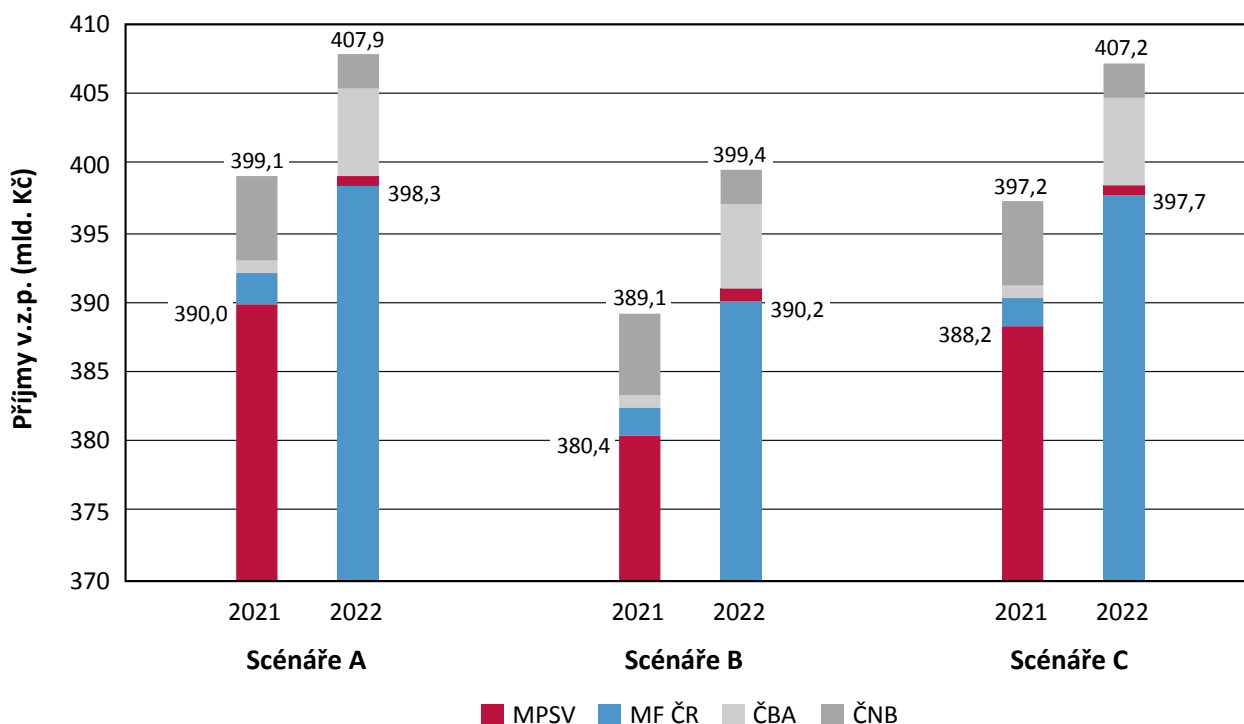
- **Scénáře A** (tzn. prodloužení programu Antivirus v podstatě v nezměněné podobě minimálně do konce října 2021) – příjmy v.z.p., tedy včetně platby státu, v rozmezí 390 až 393 mld. Kč v roce 2021, respektive 399 mld. Kč pro ČNB prognózu; a 398 až 408 mld. Kč v roce 2022. Uvedené částky nezahrnují ostatní příjmy systému v.z.p., které dosahují přibližně 3–4 mld. Kč.
- **Scénáře B** (tzn. nenahrazení programu Antivirus od března 2021 jiným programem na podporu pracovních míst) – příjmy v.z.p. v roce 2021 by mohly vzrůst podstatně méně, a sice pouze do úrovně 380 mld. až 383 mld. Kč (389 mld. Kč pro ČNB prognózu), a to zejména v důsledku nižšího výběru od zaměstnanců a zaměstnavatelů způsobeném vyšším propouštěním. Zvýšená nezaměstnanost v důsledku nepokračování v cílené podpoře pracovních míst má v našich predikcích pouze dočasný charakter, který by v roce 2022 postupně odezníval (viz popis v **Kapitole 3.1**) a ve výsledku vedl k příjmům v.z.p. v roce 2022 ve výši 390 až 399 mld. Kč.
- **Scénáře C** (tzn. nahrazení programu Antivirus systémovou podporou ukotvenou v novém zákoně o kurzarbeitu) – příjmy v.z.p. by v tomto případě mohly být v roce 2021 jen relativně mírně nižší než v případě scénářů A (388 až 391 mld. Kč, respektive 397 pro ČNB odhad) a v roce 2022 s nimi téměř srovnatelné (398 až 407 mld. Kč). Propouštění by nebylo takové jako v případě ukončení programu Antivirus bez náhrady, zároveň by se pravděpodobně jednalo o hůře placené zaměstnance, což průměrnou mzdu statisticky mírně zvyšuje.

**Rozhodnutí, zda a v jaké míře podpořit  
udržení postižených pracovních míst  
po zbývajících 8 měsíců roku 2021,  
představuje až 10 mld. Kč rozdíl  
v příjmech systému v.z.p.**

Scénáře A, B, a C (**Obrázek 4**) ukazují vliv politického rozhodnutí o nastavení vládní podpory pracovních míst v době pandemie. Rozdíl mezi scénáři A a B ilustruje „vypnutí“ programu Antivirus a jeho nenahrazení jiným programem cílené podpory po zbývajících 8 měsíců roku 2021 a dosahuje až 10 mld. Kč.

### Obrázek 4: Příjmy v.z.p. v letech 2021 a 2022 – predikce typu I

Rozptyl výsledků v závislosti na použité vstupní makroekonomické prognóze (rozptyl v jednotlivých sloupcích) a podle scénářů státní podpory pracovních míst (rozdíl mezi sloupci)



Zdroj: Vlastní výpočty.

Pozn 1: Prognóza ČNB (2021) odhaduje významně vyšší růst nominálních mezd pro rok 2021, čímž vyčnívá i v odhadech výběru pojistného na v.z.p. Pro rok 2022 jsou odhady meziročního růstu nominálních mezd ČNB obdobné jako odhady ostatních institucí.

Pozn 2: Příjmy v.z.p. nezahrnují ostatní příjmy systému v.z.p., které dosahují přibližně 3–4 mld. Kč.

**Nárůst příjmů v.z.p. v roce 2021 proti roku 2020 je způsoben vyšší platbou státu a obnovením povinnosti OSVČ platit minimální měsíční odvody po celý rok, nikoli vyšším výběrem pojistného od zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů, který může i poklesnout.**

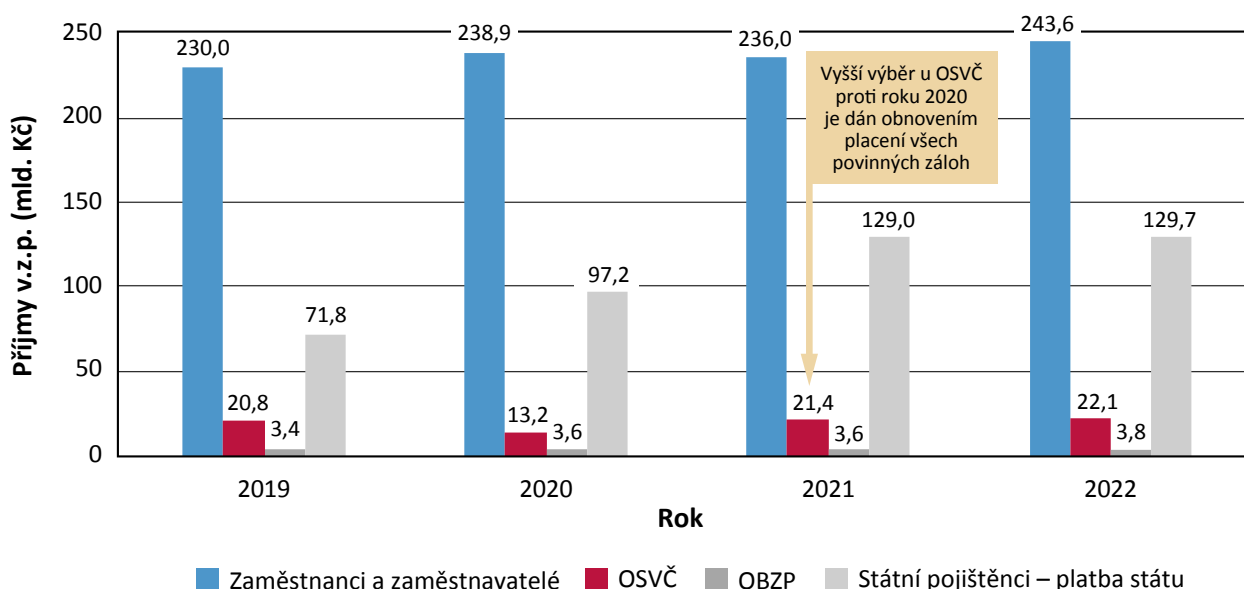
Nárůst příjmů v.z.p. v roce 2021 proti roku 2020 (353 mld. Kč v roce 2020) není způsoben v kategorii výběru pojistného za zaměstnance, ale zejména vyšší platbou státu do zdravotního pojištění (128–129 mld. Kč v roce 2021 proti 97 mld. Kč v roce 2020; v případě scénáře B bez prodloužení programu Antivirus až 131 mld. Kč). Druhou



podstatnou část nárůstu v roce 2021 tvoří výběr od OSVČ, kdy v roce 2020 byly po dobu 6 měsíců odpuštěny minimální měsíční odvody. Jedná se o cca 38 % standardních příjmů od OSVČ, které v roce 2020 OSVČ nemusely platit. V roce 2021 budou minimální odvody opět placeny; vyšší výběr od OSVČ v roce 2021 proti 2020 proto není dán lepší ekonomickou situací, ale placením všech povinných minimálních záloh. **Obrázek 5** znázorňuje předpokládaný vývoj příjmů systému v.z.p. dle jednotlivých kategorií plátců v následujících letech podle prognózy trhu práce dle MPSV (2021a). Graficky ilustruje, že předpokládané navýšení příjmů jde celem na vrub vyšší platbě státu a znovuoobnovení povinnosti platit minimální měsíční odvody pro OSVČ po celý rok.

### Obrázek 5: Příjmy v.z.p. podle kategorií plátců – predikce typu I

Predikce příjmů podle jednotlivých kategorií plátců pro roky 2021 a 2022 (vstupní prognóza MPSV (2021a), scénář A zachování programu Antivirus) v porovnání se stavem v letech 2019 a 2020.



Zdroj: Vlastní výpočty, predikce typu I scénář A dle prognózy MPSV (2021a) pro 2021–2022; ZPP2020 pro hodnoty roku 2019; ZPP2021 pro rok 2020.

Samotný výběr pojistného za zaměstnance v případě predikcí dle prognóz ČBA i MF ČR zůstává pro rok 2021 na stejné úrovni jako v roce 2020,<sup>24</sup> v případě predikce dle prognózy MPSV se mírně sníží (na 236 mld. Kč z 239 mld. Kč v roce 2020), v případě ČNB prognózy by vzrostl na 245 mld. Kč. Výsledky predikcí typu I pro příjmy v.z.p. podle plátců pojistného pro všechny makroekonomické prognózy a scénáře je uveden v **Příloze 1**.

Je nutné připomenout, že predikce typu I vycházejí z reportovaných příjmů v.z.p. za rok 2020 jako výchozí určující hodnoty pro průměrnou mzdu v ekonomice v roce 2021. V principu tak predikce předpokládá trvalé navýšení nominálních mezd nad hodnoty statistických šetření uváděných MF ČR a MPSV v lednu 2021 jako očekávané hodnoty pro rok 2020. Rozvolnění tohoto předpokladu vede k predikcím typu II, jejichž výsledky popisuje následující kapitola.

## 5.2. Predikce typu II

V **Kapitole 3.2** jsme představily předpoklad časově omezeného vyššího výběru pojistného v závěru roku 2020 způsobeného vysokou nejistotou v prvním roce pandemie. Domníváme se, že neočekávaně vysoký výběr pojistného není způsoben skrytě lepší ekonomickou situací, ale chováním firem využívajících možnosti domluvy se zaměstnanci. Odložené výplaty částí mezd, osobních ohodnocení, či odměn za práci v době mimo pracovní dobu (např. při čerpání ošetřovného) koncentrované do podzimních měsíců roku 2020 by vysvětlovaly, že výběr pojistného odpovídá až o 1 000 Kč vyšší měsíční průměrné nominální mzdě, než jak by vyplývalo z oficiálních očekávaných hodnot nezaměstnanosti a nominálních mezd zveřejněných MF ČR v lednu 2021.

---

<sup>24</sup> Rozdělení výběru pojistného v roce 2020 do kategorií dle plátců je výpočet modelu při znalosti skutečných příjmů za rok 2020.

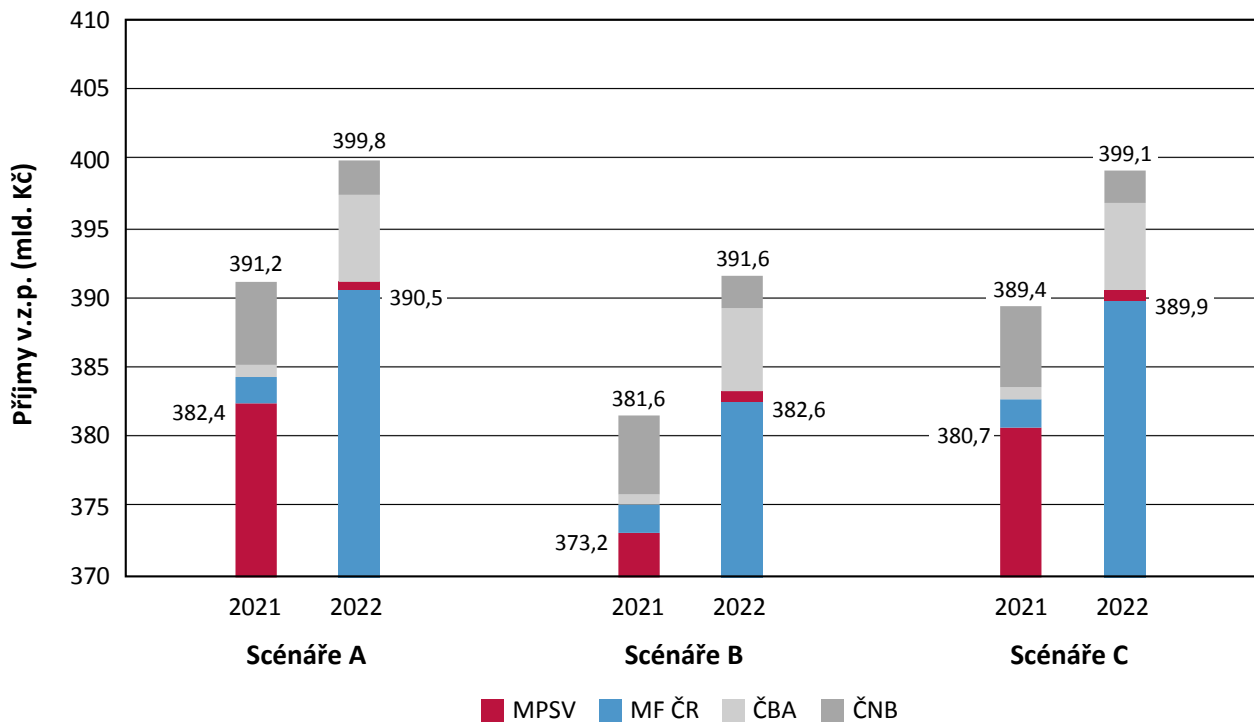
**Proti předpokladu optimistického růstu mezd snižuje konzervativní předpoklad vývoje mezd v roce 2020 predikci příjmů v.z.p. v letech 2021 i 2022 o cca 7 až 8 mld. Kč. Nárůst příjmů v roce 2021 proti roku 2020 je i v tomto případě způsoben navýšením platby státu a obnovením povinnosti OSVČ platit minimální odvody po všechny měsíce roku 2021, nikoli výběrem pojistného od zaměstnanců, který v meziročním srovnání dokonce poklesne.**

Příjmy v.z.p. v roce 2021 v predikcích typu II vycházejí z uvedeného konzervativního předpokladu průměrné mzdy v 2020, a jsou proto nižší než v predikcích typu I, nicméně i tak dochází k jejich celkovému nárůstu v porovnání s rokem 2020. Podobně jako v predikcích typu I je hlavní růstovou složkou navýšení platby státu za osobu a obnovení povinnosti OSVČ platit minimální odvody po všechny měsíce roku 2021 (**Obrázek 7**).

- **Scénáře A** (tzn. prodloužení programu Antivirus v podstatě v nezměněné podobě minimálně do konce října 2021) – příjmy v.z.p. jsou odhadovány ve výši 382 až 385 mld. Kč pro rok 2021 (s využitím prognózy ČNB až 391 mld. Kč); a 391 až 400 mld. Kč pro rok 2022.
- **Scénáře B** (tzn. nenahrazení programu Antivirus od března 2021 jiným programem na podporu pracovních míst) – příjmy v.z.p. v roce 2021 by dosáhly jen na úroveň 373 až 376 mld. Kč, respektive 382 mld. Kč pro ČNB prognózu, a to již se zahrnutím vyšší platby státu v důsledku vyššího počtu nezaměstnaných osob ve scénářích B proti scénářům A (130 až 131 mld. Kč); a 383 až 392 mld. Kč v roce 2022.
- **Scénáře C** (tzn. nahrazení programu Antivirus systémovou podporou ukotvenou v novém zákoně o kurzarbeitu) – příjmy v.z.p. lze očekávat ve výši 381 až 384 mld. Kč v roce 2021 (s využitím prognózy ČNB až 389 mld. Kč); a 390 až 399 mld. Kč v roce 2022.

### Obrázek 6: Příjmy v.z.p. v letech 2021 a 2022 – predikce typu II

Rozptýl výsledků v závislosti na použité vstupní makroekonomické prognóze (rozptýl v jednotlivých sloupcích) a podle scénářů státní podpory pracovních míst (rozdíl mezi sloupci)



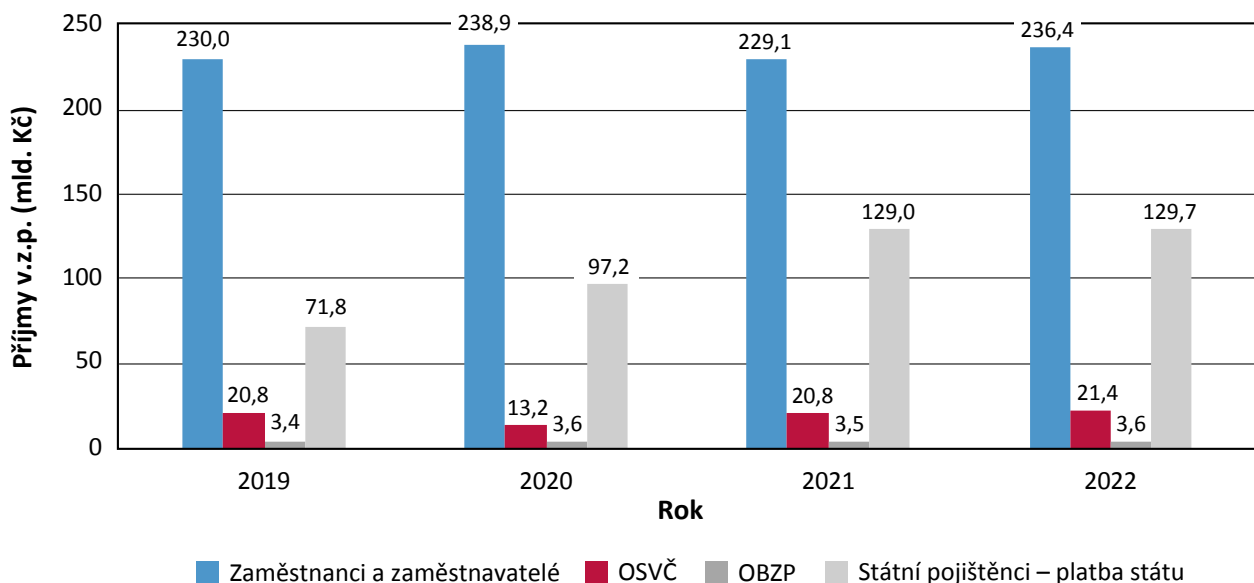
Zdroj: Vlastní výpočty.

Pozn 1: Prognóza ČNB (2021) odhaduje významně vyšší růst nominálních mezd pro rok 2021, čímž vyčnívá i v odhadech výběru pojistného. Pro rok 2022 jsou odhady meziročního růstu nominálních mezd ČNB obdobné jako odhady ostatních institucí.

Pozn 2: Příjmy v.z.p. nezahrnují ostatní příjmy systému v.z.p., které dosahují přibližně 3–4 mld. Kč.

### Obrázek 7: Příjmy v.z.p. podle kategorií plátců – predikce typu II

Predikce příjmů podle jednotlivých kategorií plátců pro roky 2021 a 2022 (vstupní prognóza MPSV (2021a), scénář A zachování programu Antivirus) v porovnání se stavem v letech 2019 a 2020.



Zdroj: Vlastní výpočty, predikce typu I scénář A dle prognózy MPSV (2021a) pro 2021–2022; ZPP2020 pro hodnoty roku 2019; ZPP2021 pro rok 2020.

### 5.3. Citlivostní analýzy

Předchozí **Kapitoly 5.1** a **5.2** představily výstupy modelu s použitím čtyř různých makroekonomických prognóz za předpokladu tří odlišných scénářů politických rozhodnutí o cílené podpoře pracovních míst v době pandemie. Zatímco **Kapitola 5.1** vychází ze skutečného výběru pojistného na v.z.p. v závěru roku 2020 jako výchozích hodnot pro další růst mezd v roce 2021, **Kapitola 5.2** předpokládá pouze dočasné zvýšení odměn za práci podléhající odvodům na v.z.p. v posledním čtvrtletí 2020, kdy se průměrná mzda v ekonomice v roce 2021 bude odvíjet od konzervativní úrovně průměrné mzdy v roce 2020 odpovídající očekávaným skutečnostem vývoje trhu práce v 2020 dle MF ČR (2021).

**Horší epidemická situace by pro příjmy systému v.z.p. znamenala mínus 1,5 až 5 mld. Kč, v závislosti na zvolené míře státní podpory pracovních míst. Výběr pojistného od zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů by se na předpandemickou úroveň roku 2019 nemusel dostat ani během roku 2022.**

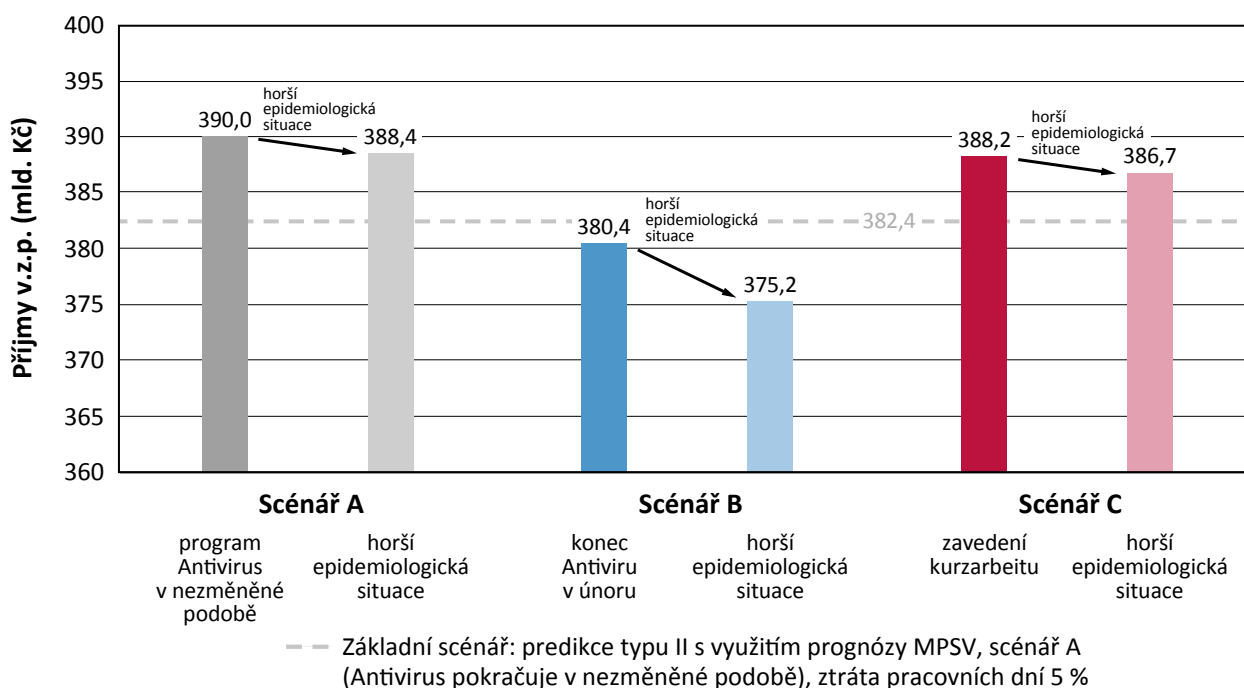
**Vývoj epidemie v roce 2021** má na sektor zdravotnictví také vliv, a to nejen na straně výdajů (více v **Kapitole 6**), ale i na straně příjmů. Následující citlivostní analýza ukazuje vliv epidemiologické situace na vývoj příjmů v.z.p. během roku 2021. Vzhledem k doznívající jarní vlně, výskytu nových mutací a relativně pomalému rozjezdu očkování se zdá, že dosud používaný předpoklad výše ztráty pracovních dní způsobený epidemií a přijatými restriktivními opatřeními ve výši 5 % je spíše optimistický, a to i přesto, že v 2021 zatím nedošlo k nařízenému uzavření průmyslu. Na druhou stranu je pozitivní zprávou zavedení masivního testování do celého podnikatelského i veřejného prostředí, což by mohlo v následujícím období omezit hrozbu celkového „vypnutí“ ekonomiky.

**Obrázek 8 a Obrázek 9** představují výsledky predikcí za použití odhadu ztráty pracovních dní ve výši 8 % dle metodologie IMF (2020) pro země více zasažené epidemií. Ve scénářích A nadále platí, že u zasažených zaměstnavatelů dochází ke kompenzaci průměrných výdělků dle aktuálního programu Antivirus, což do určité míry snižuje efekt horší epidemické situace na výběr pojistného, nicméně za cenu podstatně vyšších nákladů státního rozpočtu. Vyčíslení nákladovosti tohoto programu pro státní rozpočet v případě epidemiologického zhoršení je nad rámec této studie.

Graficky shrnuté výsledky predikcí ukazují důležitost politického rozhodnutí ohledně vládních programů podpory pracovních míst během stále trvající pandemie. V závislosti na míře státní podpory postižených pracovních míst může horší epidemická situace znamenat pro příjmy systému v.z.p. minus 1,5 až 5 mld. Kč. Pokud by stát přestal s cílenou podporou pracovních míst v době pandemie (scénáře B), nebo by tuto podporu omezil (scénáře C), zvýšená platba státu v důsledku nárůstu počtu nezaměstnaných nenahradí výpadek výběru pojistného způsobený nižším počtem zaměstnanců či jejich nižším pracovním vytížením. Výběr pojistného od zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů by se na předpandemickou úroveň roku 2019 nemusel dostat ani během roku 2022.

### Obrázek 8: Příjmy v.z.p. v roce 2021 – zhoršení epid. situace, predikce typu I

Citlivostní analýza příjmů na horší epidemiologickou situaci (ztráta pracovních dní 8 %) proti výchozímu předpokladu ztráty pracovních dní 5 %. V členění podle scénářů státní podpory pracovních míst.

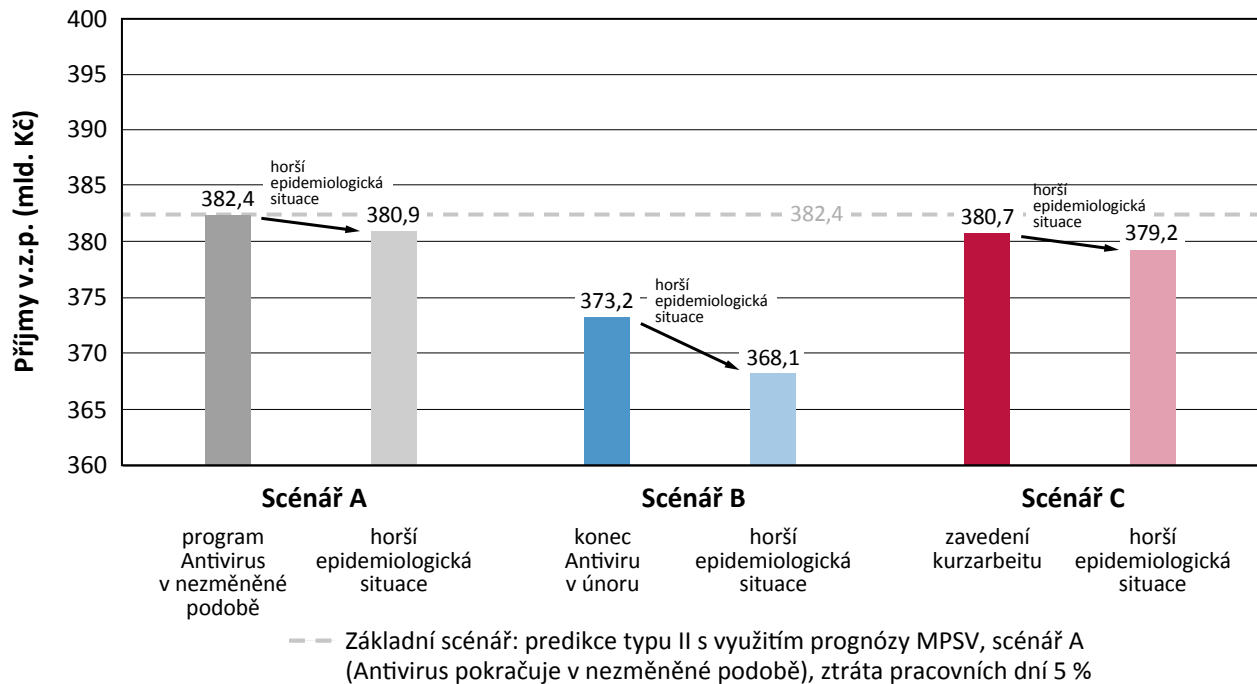


Zdroj: Vlastní výpočty.

Pozn.: Predikce typu I pracují s předpokladem trvalého navýšení hodnot průměrných nominálních mezd nad hodnoty statistických šetření v závěru roku 2020, viz popis Kapitola 3.1. Světlé scénáře zobrazují citlivostní analýzu.

### Obrázek 9: Příjmy v.z.p. v roce 2021 – zhoršení epid. situace, predikce typu II

Citlivostní analýza příjmů na horší epidemiologickou situaci (ztráta pracovních dní 8 %) proti výchozímu předpokladu ztráty pracovních dní 5 %. V členění podle scénářů státní podpory pracovních míst.



Zdroj: Vlastní výpočty.

Pozn.: Predikce typu II předpokládají pouze dočasné zvýšení výběru pojistného na konci roku 2020 z důvodu odložených výplat z jarních měsíců, viz popis Kapitola 3.2. Světlé scénáře zobrazují citlivostní analýzu.

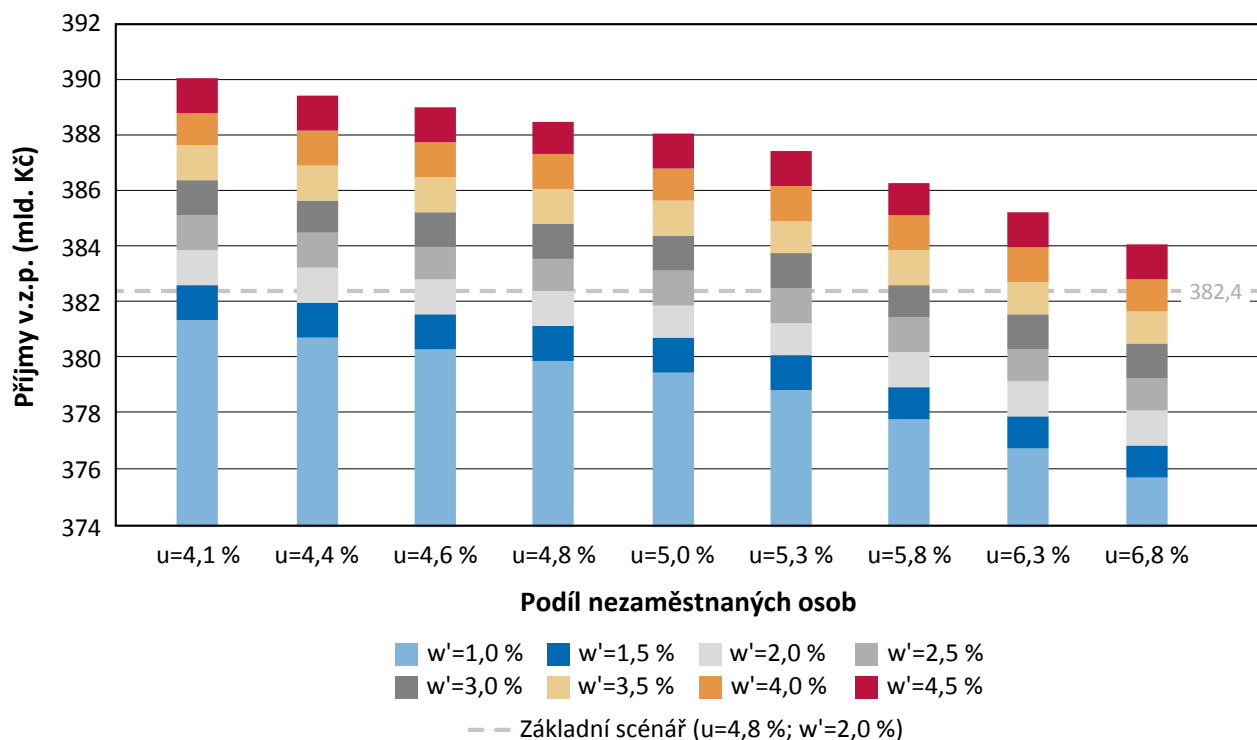
V rámci citlivostní analýzy příjmů systému v.z.p. jsme provedly i výpočty zaměřené na odlišné hodnoty podílu nezaměstnaných osob a růstu nominálních mezd. Vzhledem k rozptylu očekávaných hodnot ve výchozích prognózách (MF ČR, 2021; MPSV, 2021a; ČNB, 2021; ČBA 2021), viz **Obrázek 3**, a vysoké volatilitě odhadů vzhledem k předchozím, podzimním, zveřejněným prognózám, je účelné znát míru dopadu změn makroekonomických prognóz na příjmy systému v.z.p. Závislost příjmů v.z.p. na změně očekávaného podílu nezaměstnaných osob a na změně růstu nominálních mezd představuje **Obrázek 10**. Výchozím scénářem (znázorněný červeně) je scénář A (zachování současné podpory pracovních míst v programu Antivirus), s konzervativním růstem mezd v roce 2020 (predikce typu II) a při použití MPSV vstupní prognózy (MPSV, 2021a).

**Citlivostní analýza ukazuje, že zvýšení podílu nezaměstnaných osob proti výchozí prognóze o 0,2 procentního bodu znamená o cca 0,4 mld. Kč nižší příjmy v.z.p. Vyšší růst nominálních mezd o 0,5 procentního bodu by znamenal vyšší příjmy o cca 1,2 mld. Kč.**

Výpočty pracující v rámci citlivostní analýzy s nižšími růsty průměrné nominální mzdy zachycují mj. efekt potenciální platební neschopnosti podniků a firem, které sice (ještě) nezkrachovaly, nicméně nemusí být schopné dostát všem svým závazkům. Odvody na zdravotní pojištění jsou často jednou z prvních položek, které podniky v potížích přestávají platit. Zdravotní pojišťovny v tomto případě mohou pozorovat nárůst pohledávek po splatnosti za plátcí pojistného, respektive nižší procento výběru předepsaného pojistného.

### Obrázek 10: Příjmy v.z.p. v roce 2021, citlivostní analýza

Citlivostní analýza příjmů v.z.p. na alternativní vývoj makroekonomických ukazatelů – podíl nezaměstnaných osob ( $u$ ) a růst nominálních mezd ( $w'$ )



Zdroj: Vlastní výpočty.

Pozn: Citlivostní analýza je provedena vůči výsledkům základního scénáře, kterým je predikce typu II s využitím prognózy MPSV, scénář A (program Antivirus pokračuje v nezměněné podobě), ztráta pracovních dní 5 %.



## 6. Diskuse

Předložené predikce příjmů systému v.z.p. nepředstavují výčet všech možných alternativ vývoje. Byly sestaveny a jsou prezentovány s cílem ukázat možný vývoj příjmů v.z.p. v závislosti na vývoji vnějšího prostředí, a to jak v oblasti epidemiologické, tak ekonomické i politické (cílená podpora pracovních míst). **Tabulka 1** uvádí jejich přehledné shrnutí pro roky 2021 a 2022. Pro zhodnocení vývoje příjmů je nicméně důležitý jejich kontext, čemuž se věnují další části této kapitoly.

### Tabulka 1: Shrnutí výsledků studie – příjmy v.z.p.

Příjmy v.z.p. v letech 2021 a 2022 dle predikčních předpokladů.

	2021	2022
<b>Predikce typu I: předpoklad trvalého zvýšení mezd z konce roku 2020</b>		
<i>Scénáře A: zachování programu Antivirus v nezměněné podobě po většinu roku 2021</i>	390–399 mld. Kč	398–408 mld. Kč
<i>Scénáře B: ukončení programu Antivirus po únoru 2021 bez náhrady</i>	380–389 mld. Kč	390–399 mld. Kč
<i>Scénáře C: nahrazení programu Antivirus systémovou podporou programu kurzarbeit</i>	388–397 mld. Kč	398–407 mld. Kč
<b>Predikce typu II: předpoklad dočasně vyšších mezd na konci roku 2020</b>		
<i>Scénáře A: zachování programu Antivirus v nezměněné podobě po většinu roku 2021, „základní scénář“</i>	382–391 mld. Kč	391–400 mld. Kč
<i>Scénáře B: ukončení programu Antivirus po únoru 2021 bez náhrady</i>	373–382 mld. Kč	383–392 mld. Kč
<i>Scénáře C: nahrazení programu Antivirus systémovou podporou programu kurzarbeit</i>	381–389 mld. Kč	390–399 mld. Kč

Pozn: Intervaly výsledků zohledňují rozdílná očekávání makroekonomických prognóz MF ČR, MPSV, ČNB, ČBA (zveřejněných v lednu a únoru 2021). Barevně je zvýrazněn základní scénář predikce, který hodnotíme jako v tuto chvíli nejvíce pravděpodobný (duben 2021).

**Příjmy v.z.p. v roce 2021 pravděpodobně dosáhnou výše očekávané zdravotně pojistnými plány (z podzimu 2020), spíše však budou mírně vyšší. V roce 2022 budou příjmy pojišťoven o několik miliard vyšší, než uváděly tyto plány.**

Jako nejpravděpodobnější (v dubnu 2021) hodnotíme v **Tabulce 1** barevně zvýrazněný výsledek predikce („základní scénář“). Ta zahrnuje výchozí prognózu trhu práce MPSV (2021a) ve scénáři A, tedy s pokračující cílenou státní podporou pracovních míst v programu Antivirus. V porovnání s ostatními dvěma scénáři (B a C) se jedná o scénář s nejpříznivějším vývojem příjmů systému v.z.p. Vzhledem k argumentaci v **Kapitole 3.2** je dle našeho názoru realističtější varianta výpočtů typu II, kdy předpokládáme konzervativní vývoj průměrné mzdy v roce 2020 dle hodnot očekávané skutečnosti vývoje trhu práce zveřejněné MF ČR (2021) v lednu.<sup>25</sup> I přes nepříznivou epidemiologickou situaci v březnu 2021 vycházíme ze ztráty pracovních dní v nižší výši, tedy 5 %.

Je pravděpodobné, že příjmy v.z.p. dosáhnou v roce 2021 výše očekávané zdravotními pojišťovnami v plánech (ZPP2021), přičemž spíše dopadnou lépe – rozptyl predikce v základním scénáři je 9 mld. Kč a očekávané příjmy ZPP2021 pro rok 2021 (381,2 mld. Kč) jsou na spodním konci tohoto intervalu. Pro rok 2022 je pravděpodobné, že příjmy v.z.p. budou vyšší než očekávání zdravotně pojistných plánů (389 mld. Kč proti 391 až 400 mld. Kč).

### **6.1. Vývoj příjmů systému v.z.p.**

Od roku 2013 celkové příjmy systému v.z.p. průběžně rostly (**Obrázek 11**). Vysoké tempo růstu bylo dáno zejména zvyšujícím se růstem nominálních mezd a kontinuálně klesajícím podílem nezaměstnaných osob (**Obrázek 13**). V důsledku zhoršené

<sup>25</sup> Rozdíl ve výběru pojistného (tzn. bez platby státu) v roce 2020 predikovaný modelem na základě očekávané skutečnosti průměrné nominální mzdy v roce 2020 zveřejněné MF ČR (2021) a skutečného výběru pojistného dle statistik příjmů v.z.p. (MZ, 2021b) je 10 mld. Kč. Nečekaně vyšší výběr pojistného v posledním měsíci roku 2020 dokládá i rozdíl v očekávané výši výběru v roce 2020 dle zdravotně pojistných plánů na rok 2021 a v dnes známé skutečnosti výběru roku 2020 (rozdíl 1,9 mld. Kč).

makroekonomické situace vinou pandemie a přijatých restriktivních opatření dochází mezi lety 2019 až 2022 k celkové stagnaci výběru pojistného od zaměstnanců, OSVČ a OBZP. Mírně vyšší výběr od zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů v roce 2020 proti předchozímu roku je dán první třetinou roku 2020, jelikož se zastavení ekonomiky v první vlně epidemie naplno promítlo do příjmů systému až od května 2020 (detailně **Obrázek 1**). Podle nejpravděpodobnějšího scénáře dojde v roce 2021 ke snížení výběru pojistného od zaměstnanců na úroveň zhruba roku 2019 a v roce 2022 se tento výběr může přiblížit zpět úrovni roku 2020 (**Obrázek 11**).

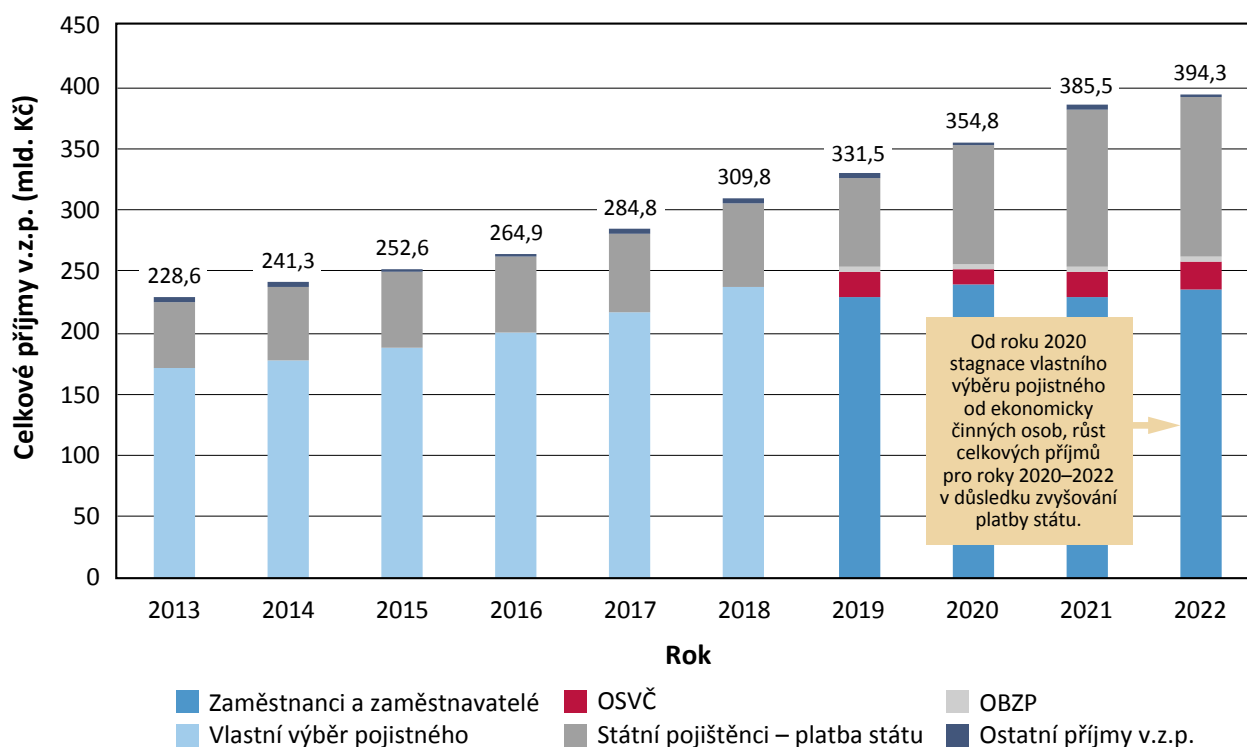
**V minulých letech byl růst příjmů v.z.p. dán výbornou hospodářskou situací s vysokým růstem nominálních mezd a nízkou nezaměstnaností. Vinou pandemie dochází k poklesu výběru pojistného v roce 2021 až na úroveň roku 2019, s následným mírným růstem na úroveň roku 2020 v roce 2022. Celkové příjmy v.z.p. v těchto letech zachraňuje stát platbou za ekonomicky neaktivní osoby zvýšenou v letech 2020 a 2021 celkem o 74 % za osobu.**

Navzdory tomu i v roce 2021 očekáváme nárůst celkových příjmů v.z.p., avšak z jiných důvodů než v předchozích letech. Jedná se o dopad významně zvýšené platby státu, v součtu o 74% navýšení platby na osobu proti roku 2019. Přestože je v roce 2021 obnovena povinnost OSVČ platit minimální měsíční odvody na zdravotní pojištění po celý rok, nárůst výběru pojistného od OSVČ v 2021 nepřeváží pokles výběru od zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů.

Neuvažujeme možnost, že některé OSVČ hradily povinné minimální odvody po celý rok 2020, a tedy zdravotní pojišťovny jim část zaplacených záloh za rok 2020 budou muset v roce 2021 vrátet. Předpokládáme, že tento efekt je kompenzován opačným finančním transferem, kdy naopak část OSVČ, které po osvobozené období roku 2020 neplatily zálohy na pojistné žádné, budou muset ze své činnosti odvody nad rámec minimálních odvodů při vyúčtování roku 2020 (tedy v roce 2021) doplatit. Vzhledem k relativně menšímu podílu záloh OSVČ nad rámec minimálních měsíčních odvodů (přibližně 20 % příjmů od OSVČ) považujeme efekt potenciálních přeplatků versus nedoplatků OSVČ za pravděpodobně vyrovnaný.

V **Kapitole 4.1** je popsáno navýšení platby státu do v.z.p. za jednoho státního pojištěnce během roku 2020 a následně od ledna 2021. Platba státu v roce 2021 se tak navýšila v součtu o zhruba 50 mld. Kč proti původním očekáváním platby státu v roce 2020 z ledna toho roku. Máme za to, že tímto navýšením jsou možnosti státního rozpočtu pro opětovné navyšování platby státu za osobu do značné míry vyčerpané a vzhledem k celkovému stavu veřejných financí i v rozporu s jejich dlouhodobou udržitelností. Pro následující období 2022–2024 proto v našich výpočtech další navyšování platby státu neuvažujeme. Jak bude nicméně dále ukázáno, vzhledem k pokračující epidemii a tlaku vlády na růst výdajů v.z.p. nelze nutnost dalšího navýšení platby státu vyloučit, a to i za cenu růstu nevyrovnanosti státních financí.

**Obrázek 11: Vývoj celkových příjmů v.z.p. podle kategorií plátců (2013–2022)**  
 Predikce základního scénáře pro příjmy v.z.p. 2021–2022



Zdroj: Vlastní výpočty, predikce typu II scénář A dle prognózy MPSV (2021a) pro 2021–2022; MF ČR (2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019a, 2020a) pro hodnoty roku 2013–2019; ZPP2021 pro rok 2020.

Pozn: Sloupce vlastního výběru pojistného v letech 2013–2018 obsahují nerozdělené kategorie zaměstnanců a zaměstnavatelů, OSVČ a OBZP. Celkové příjmy systému v.z.p. zahrnují i ostatní příjmy zdravotních pojišťoven (platby ze zahraničí atd.).

## 6.2. Očekávané výdaje systému v.z.p.

### Box 2: Výdaje zdravotních pojišťoven v roce 2020

Dle ZPP pro rok 2020 počítaly zdravotní pojišťovny s celkovými příjmy 350,1 mld. Kč, z toho příjmy z pojistného ve výši 345,9 mld. Kč (pojistné od zaměstnanců a jejich zaměstnavatelů 245,6 mld. Kč + pojistné od OSVČ 22,2 mld. Kč + od OBZP 3,5 mld. Kč + platba státu v celkové výši 74,6 mld. Kč). Těchto příjmů měl systém v.z.p. dosáhnout při nezaměstnanosti ve výši 2,3 % a nominálním růstu průměrné měsíční mzdy o 5,7 %. Zdravotní pojišťovny vycházely při sestavování ZPP primárně z predikce MF ČR z července 2019 (MF ČR, 2019b).

Celkové výdaje zdravotních pojišťoven dle ZPP na rok 2020 byly očekávané ve výši 358,4 mld. Kč. Bylo tak počítáno s částečným rozpuštěním rezerv vytvořených v minulých letech přibližně v hodnotě 8,3 mld. Kč (ZPP2020). Plánované výdaje odpovídaly nasmlouvaným objemům péče, včetně změn v úhradových mechanismech, s nimiž se počítalo v prvních měsících roku 2020. Zohledňovaly tak i původně očekávané nárůsty v objemu poskytované péče v jednotlivých segmentech, případně u jednotlivých poskytovatelů.

Ještě koncem února 2021 nebylo zcela jasné, jaký přesný dopad na náklady zdravotních pojišťoven bude mít kompenzační vyhláška vydaná 1. července 2020. Zejména v nemocničním segmentu snížila vyhláška produkční cíl na 79–82 % roku 2018 a zároveň počítá s úhradou tzv. nadprodukce nad toto pásmo. Zavádí také nové platby za ošetřování covid-pozitivních pacientů. Ve všech segmentech došlo k úpravě úhradových mechanismů s platností buď na druhé pololetí nebo na celý rok 2020.

Otázkou zůstává, nakolik se poskytovatelům podařilo dohnat výpadek v poskytování péče z první vlny epidemie v jarních měsících roku 2020 a nakolik došlo k omezení péče během podzimní vlny epidemie. Kompenzační vyhláška také zavedla mechanismus, kdy se až po vyúčtování péče za rok 2020 rozhodne na základě výhodnosti pro daného poskytovatele péče, zda mu bude péče uhrazena dle úhradové vyhlášky nebo dle kompenzační vyhlášky. Uvažuje se také o vydání kompenzační vyhlášky číslo 2. Případné doplatky úhrad, byť za rok 2020, však vstoupí do výdajů zdravotních pojišťoven v roce 2021 a je třeba s nimi tedy pro nadcházející období počítat.

Výdaje zdravotních pojišťoven předpokládané kompenzační vyhláškou z června 2020 byly ve výši 366,4 mld. Kč, tedy asi o 8 mld. Kč více než dle ZPP pro rok 2020. Dle ZPP2021 měly v roce 2020 být výdaje zdravotních pojišťoven nakonec 356,7 mld. Kč, ovšem zároveň zdravotní pojišťovny vytvořily bezprecedentní dohadné položky. Zatímco v jiných letech se výše dohadných položek pohybovala v nižších jednotkách miliard, v roce 2020 to je v důsledku očekávaných dopadů kompenzační vyhlášky 13 mld. Kč. Rozdíl mezi náklady a výdaji, dle očekávané skutečnosti uváděné v ZPP2021, je 10,9 mld. Kč pro rok 2020 a 12,8 mld. Kč pro rok 2021.

### ***Podhodnocený výhled výdajů***

Střednědobý výhled zdravotních pojišťoven pro období 2022–2024 (ZPP2021) uvádí dle našeho názoru nereálný předpoklad poklesu celkových výdajů zdravotních pojišťoven. V historii veřejného zdravotního pojištění se nikdy nestalo, aby výdaje zdravotních pojišťoven z roku na rok klesly. Naopak, tempa růstu výdajů dosahovala významných jednotek procent každý rok – mezi lety 2014–2019 v průměru 5,6 %, od roku 2017 průměrně o více než 7 % ročně. V roce 2020 dokonce výdaje dle ZPP2021 narostly o 11,6 %, přičemž kvalifikované odhady hovoří o zachování objemu poskytnuté péče na úrovni roku 2019. Situace v poskytování péče v roce 2020 byla samozřejmě nestandardní a ovlivní nejen situaci roku 2021, ale i v následujících letech. S důsledky odložené péče se systém bude potýkat ještě řadu měsíců a let. Z analýzy předchozího vývoje výdajů systému v.z.p. a zkušeností s chováním sektoru při vyjednáváních o úhradách pro následující období

proto vyplývá, že tempo růstu výdajů uvedené v ZPP2021 pro střednědobý výhled je podhodnoceno a není příliš pravděpodobné.

Nereálně nízké jsou zdravotně pojistnými plány uvažované výdaje pro rok 2021, kdy zdravotní pojišťovny počítaly s výdaji ve výši 399 mld. Kč. Již v první části roku 2021 je zřejmé, že dosud přijatá mimořádná opatření vlády a MZ představují dodatečné náklady, které návrhy zdravotně pojistných plánů pojišťoven na rok 2021 neobsahují.

- V prvé řadě se jedná o úhradu očkovacích látek proti covid-19, které měly být původně hrazeny ze státního rozpočtu. Podle konečných cen a množství jednotlivých vakcín se jedná o náklady ve výši 6–7 mld. Kč, dle některých odhadů až 10 mld. Kč.
- Významným dalším nákladem bude plošné, časově zatím neomezené testování; jedná se o další až jednotky desítek mld. Kč. Plošné testování zaměstnanců jde nákladově zcela k tíži v.z.p. Přičemž je rozdíl, zda pojišťovna přispívá na provádění samotestů v ceně 60 Kč za test, nebo je testování prováděno poskytovatelem zdravotních služeb s cenou pro zdravotní pojištění ve výši 350 Kč. Nejasný podíl těchto dvou způsobů v plošném testování přesnější odhad nákladů v tuto chvíli znesnadňuje; některé odhady hovoří o 13 mld. Kč.
- Významným výdajem zdravotních pojišťoven v roce 2021 se proti původním plánům pravděpodobně stanou mimořádné odměny všem zdravotníkům za práci během covidové epidemie v období říjen 2020 až únor 2021, a to ve všech segmentech. Veřejné zdravotní pojištění by mělo nést náklady ve výši cca 13 mld. Kč formou navýšených úhrad či kompenzací poskytovatelům péče (včetně lékáren, laboratoří aj.).
- Neméně významnou výdajovou položkou v roce 2021 je samozřejmě nepříznivý vývoj počtu hospitalizovaných pacientů s nemocí covid-19 v první části roku 2021. Zdravotní pojišťovny hradí za tyto pacienty nemocnicím tzv. bonifikace nad rámec běžných úhrad péče (tzn. mimo standardní rozpočty a úhradová omezení), zejména jako kompenzaci za psychicky, fyzicky i organizačně náročnější péči o tyto pacienty oproti neinfekčním pacientům.

Z výše uvedeného vyplývá, že skutečné výdaje zdravotních pojišťoven v roce 2021 budou s vysokou pravděpodobností významně vyšší než výdaje plánované pro rok 2021 v ZPP2021. Kvalifikované odhady hovoří o dodatečných nákladech ve výši minimálně 33 mld. Kč proti původním plánům.

**Skutečné výdaje zdravotních pojišťoven  
v roce 2021 budou významně vyšší než  
výdaje plánované ve zdravotně pojistných  
plánech, minimálně o 33 mld. Kč. Dodatečné  
náklady spojené se zvládnutím pandemie  
zahrnují očkování, testování, odměny  
zdravotníkům a vyšší úhrady za vysoké  
počty covidových pacientů.**

Ve střednědobém a dlouhodobém horizontu nelze opomenout ani tlaky na růst výdajů způsobené stárnutím českého obyvatelstva s vyšší prevalencí chronických chorob vyžadujících pravidelnou péči. V neposlední řadě tlačí na růst výdajů také nové inovativní technologie a léky, jež je společenským zájmem zpřístupnit českým občanům v rámci veřejného zdravotního pojištění. Vyčíslení těchto dalších faktorů vytvářejících tlaky na růst celkových zdravotnických výdajů je však nad rámec této studie.

### **6.3. Střednědobý výhled finanční bilance systému v.z.p.**

Analýza vývoje příjmů systému v.z.p. ukazuje na snížené možnosti růstu příjmů z výběru pojistného od ekonomicky činných osob. Po letech ekonomické prosperity nelze očekávat vysoké přírůstky výběru pojistného v hodnotách plus 17 až 20 mld. Kč ročně, na které byl systém od roku 2017 zvyklý. Výběr pojistného pro následující období ovlivňuje vysoká míra nejistoty nejen ohledně dalšího vývoje epidemie (při delších restrikcích potenciálně mínus 1,5 až 5 mld. Kč ve výběru pojistného), ale také nejistota ohledně míry cílené státní podpory zachování pracovních míst v době pandemie (rozptyl scénářů až 9 mld. Kč v příjmech v.z.p., tzn. již se zahrnutím platby státu za vyšší počet nezaměstnaných).

Optimisticky vysoký výběr pojistného v závěru roku 2020 nelze považovat za trvalý, jedná se nejspíše o důsledek opatrného chování firem z jara 2020 a jednorázových bonusů, včetně bonusů ve zdravotnictví za práci během první vlny epidemie na jaře. Vysokou míru nejistoty ohledně ekonomického vývoje uvádějí také nezávislé instituce ve svých makroekonomických prognózách pro roky 2021 a 2022 a odráží se i v rozdílech jimi odhadovaných prognóz vývoje trhu práce (podíl nezaměstnaných osob v roce 2021: 4,0 %



až 4,8 %, v roce 2022: 3,9 % až 4,7 %; růst průměrné nominální mzdy v roce 2021: 2,0 % až 5,2 %, v roce 2022: 2,4 % až 4,4 %), vedoucí k rozptylu až 9 mld. Kč pro roky 2021 i 2022 v jednotlivých predikcích příjmů systému v.z.p.

**Od roku 2020 dochází ke stagnaci výběru pojistného od ekonomicky činných osob. Se zahrnutím platby státu lze očekávat přírůstky příjmů v.z.p. v letech 2022 až 2024 ve výši jen kolem 10 mld. Kč ročně, v porovnání s ročními přírůstky 17–20 mld. Kč v předchozích letech.**

Z pohledu bilance systému v.z.p. zachraňuje v roce 2020 i 2021 veřejné zdravotní pojištění vysoké navýšení platby státu z poloviny roku 2020 a od ledna 2021 přinášející do systému v součtu cca 70 mld. Kč navíc (20 mld. Kč v roce 2020 a 50 mld. Kč v roce 2021) proti situaci bez těchto navýšení. Toto navýšení nicméně nevyrovná nižší míru růstu výběru pojistného od ekonomicky činných osob pro následující období let 2022 až 2024, a to včetně zahrnutí pouze dočasného odpuštění minimálních odvodů OSVČ v roce 2020. Dle predikcí lze očekávat celkové roční přírůstky příjmů systému v.z.p. v letech 2022 až 2024 ve výši kolem 10 mld. Kč ročně, tedy do 3 % ročně. Mezi lety 2016 až 2020 přitom celkové příjmy v.z.p. rostly průměrně o 7,6 % ročně; v roce 2020 dokonce o 8,6 % ročně (způsobené téměř výhradně navýšením platby státu).

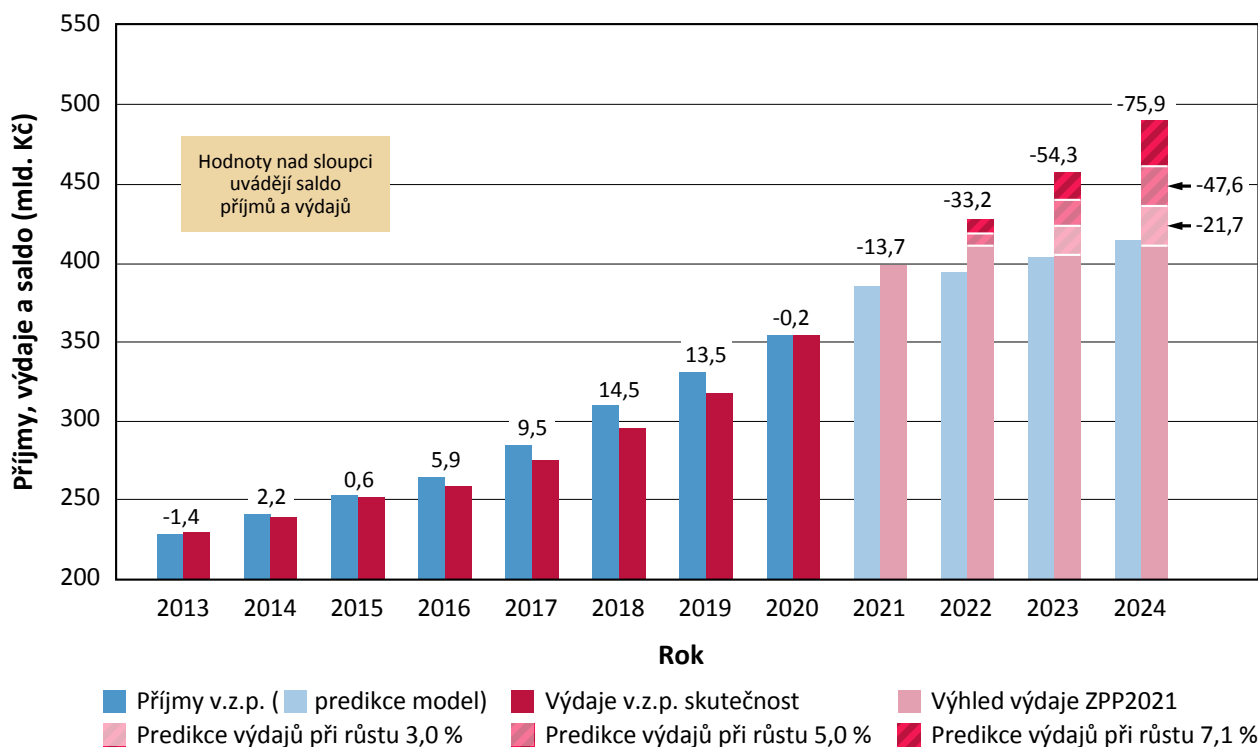
**Obrázek 12** ukazuje celkové příjmy zdravotních pojišťoven<sup>26</sup> v minulých letech a jejich prognózu pro období 2021–2024 na základě nejpravděpodobnější verze výpočtů předchozích kapitol („základní scénář“). Předpokládáme, že nepříznivá epidemiologická situace nebude pokračovat do dalších let, tzn. pro rok 2022 je uvažována nulová ztráta pracovních dní, a ve výpočtech není zahrnuto žádné další navýšení platby státu nad rámec posledního zvýšení od ledna 2021. **Obrázek 12** dává očekávaný vývoj na straně příjmů systému v.z.p. do souvislosti s vývojem na straně výdajů a znázorňuje saldo celkových příjmů a výdajů v jednotlivých letech. Vývoj výdajů je vzhledem k vysoké nejistotě

<sup>26</sup> Včetně ostatních příjmů, např. od zahraničních pojišťoven.

(viz **Kapitola 6.2**) znázorněn šrafovanými oblastmi odpovídajícími zachování růstových trendů posledních let (červená šrafovaná oblast výpočtů: 7,1% roční nárůst výdajů, v roce 2024 saldo příjmů a výdajů ve výši -76 mld. Kč), respektive růstu výdajů na úrovni průměrných hodnot od roku 2014 (růžová šrafovaná oblast výpočtů: 5% roční nárůst výdajů, v roce 2024 saldo příjmů a výdajů -48 mld. Kč). Konzervativní odhad růstu výdajů v následujících letech pouze v důsledku inflačního růstu nákladů poskytovatelů zdravotní péče znázorňuje světle růžová šrafovaná oblast výpočtů (3% roční nárůst výdajů, v roce 2024 saldo příjmů a výdajů -22 mld. Kč).

### Obrázek 12: Celkové příjmy, výdaje a saldo (2013–2024)

Bilance systému v.z.p. v letech 2013 až 2020 a predikce pro roky 2021 až 2024



Pozn.: Hodnoty nad sloupci uvádějí saldo příjmů a výdajů. Predikce příjmů (světle modré sloupce) dle základního scénáře (typ II, scénář A); růžové sloupce znázorňují výhled výdajů zdravotně pojistných plánů a šrafované oblasti růst výdajů na základě minulých let.

Zdroj: Vlastní výpočty predikce příjmů 2021–2024 (světle modré sloupce - predikce typu II scénář A dle prognózy MPSV (2021a) pro 2021–2022; pro roky 2023–2024 očekávání postupného ožívání ekonomiky); vlastní výpočty alternativního vývoje výdajů pro roky 2021–2024 (šrafované oblasti); MF ČR (2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019a, 2020a) pro hodnoty příjmů a výdajů roku 2013–2019; ZPP2021 pro příjmy a výdaje 2020 a střednědobý výhled výdajů (růžové sloupce).

Zatímco příznivá makroekonomická situace před rokem 2020 umožňovala i při vysokém růstu výdajů vytvářet v hospodaření zdravotních pojišťoven přebytky, rok 2020 znamenal zlom. Byť ještě nedošlo na využití rezerv minulých let, hospodaření zdravotních pojišťoven v roce 2020 bylo vyrovnané hlavně díky odsunutému vyúčtování péče roku 2020 do roku 2021.

**V roce 2021 bude hospodaření zdravotních pojišťoven významně deficitní, nicméně z velké části kryté rezervami pojišťoven z minulých let. Ty však budou již během roku 2021 vyčerpány.**

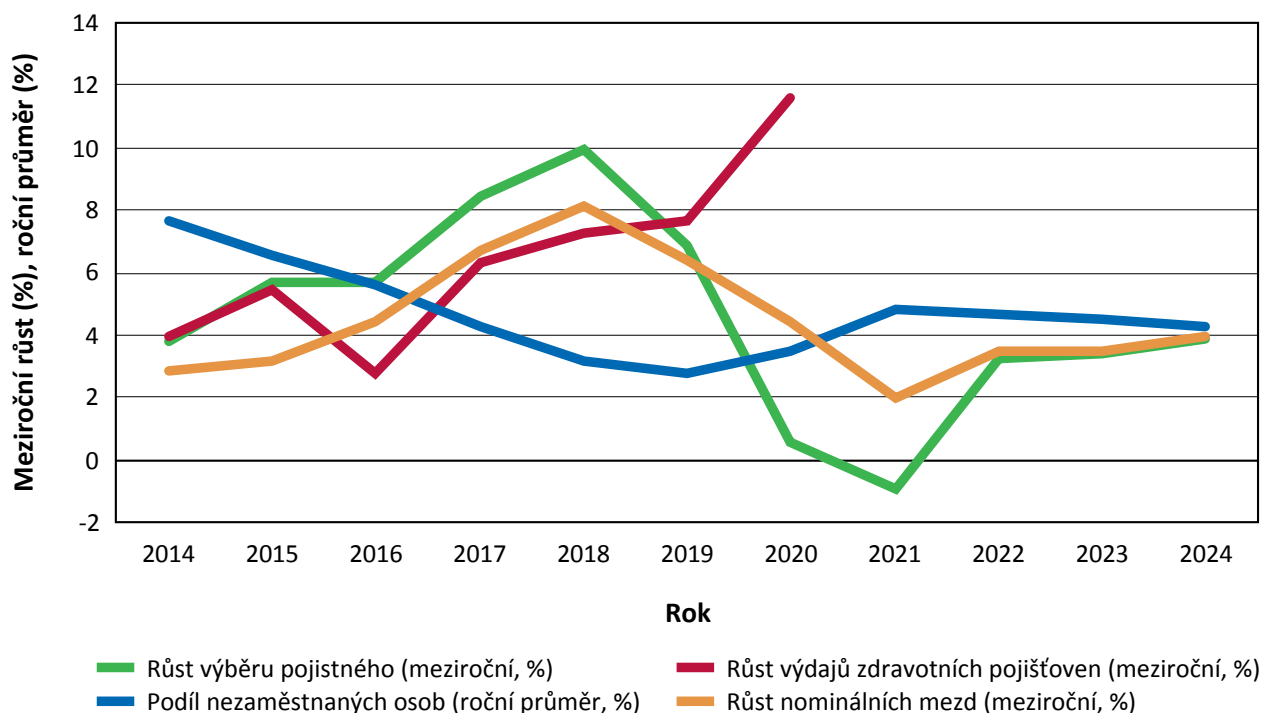
**Vinou nepříznivé makroekonomické situace a setrvačnosti růstu výdajů je nutné při současném nastavení systému v.z.p. počítat v dalších letech se saldem příjmů a výdajů v řádu desítek mld. Kč ročně.**

Domníváme se, že naše predikce hodnoty budoucího salda příjmů a výdajů systému v.z.p. výdajů ještě podceňují, a to zejména s ohledem na vývoj prvních měsíců roku 2021 (viz **Kapitola 6.2**). Původně plánované jen mírně deficitní financování zdravotních pojišťoven v roce 2021 proto není reálné. ZPP2021 předpokládaly výdaje zdravotních pojišťoven na rok 2021 ve výši 399 mld. Kč a počítaly již s rozpuštěním rezerv vytvořených v minulých letech ve výši 13,7 mld. Kč. Dodatečné náklady 33 mld. Kč však povedou k vyčerpání rezerv z minulých let již během roku 2021 (40 mld. Kč na základních fondech pojišťoven v prvním čtvrtletí roku 2021; MZ, 2021c).

Přestože je tempo růstu výdajů ve zdravotnictví ve standardních letech určováno především úhradovou vyhláškou Ministerstva zdravotnictví, je zřejmé, že k absolutnímu meziročnímu snížení výdajů v následujících letech vysoce pravděpodobně nedojde, a to nejen s ohledem na trend a zvyklosti sektoru, kdy tempo růstu výdajů posledních let překračovalo 7 % ročně. Kromě nutnosti pokrýt zvyšující se náklady ve zdravotnictví v důsledku inflace bude třeba hradit také narůstající objem péče v segmentech specializovaných center s mimořádně nákladnými léčivými přípravky, následné a paliativní péče v důsledku vyšší poptávky a ve střednědobém horizontu rostoucí objem péče v důsledku vyšší prevalence chronických onemocnění způsobených stárnutím českého obyvatelstva.

Jistou roli ve výdajích následujících let hraje také setrvačnost systému a vyjednávání postavená na makroekonomických očekáváních z roku předchozího. Zatímco v dobách ekonomické prosperity přispívá tento fakt obecně k vytváření přebytků v.z.p. (v minulých letech hospodářská realita vždy předčila původní makroekonomická očekávání, a proto příjmy rostly rychleji než výdaje v.z.p.), v dobách ekonomického zpomalení nebo recese naopak přispívá k rychlému nárůstu dluhů. **Obrázek 13** ukazuje vysoké tempo růstu výběru pojistného minulých let jako výsledek setrvalého snižování podílu nezaměstnaných osob a růstu nominálních mezd, zatímco tempo růstu výdajů je za meziročním vývojem výběru pojistného o zhruba jeden rok zpožděné. Po roce 2019 pak dochází k absolutnímu odpoutání trendu růstu zdravotnických výdajů od příjmů v.z.p. Vyrovnání vzniklé disbalance bude vyžadovat buď zásahy na straně příjmů, nebo zásahy na straně výdajů, či nadprůměrně vysokou inflaci, která umožní nad očekávání rychlejší tempo růstu nominálních mezd. Poslední jmenované je však v rozporu s dlouhodobými cíli měnové politiky ČNB.

**Obrázek 13: Meziroční tempo růstu výběru pojistného a výdajů v.z.p.**



Zdroj: Vlastní výpočty predikce výběru pojistného pro roky 2021–2024 (predikce typu II scénář A dle prognózy MPSV (2021a) pro 2021–2022; pro roky 2023–2024 očekávání postupného oživování ekonomiky); MF ČR (2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019a, 2020a) pro hodnoty výběru pojistného a výdajů roku 2013–2019; ZPP2021 pro výběr pojistného a výdaje 2020; MF ČR (2019b), MF ČR (2021) a MPSV (2021c) pro hodnoty podílu nezaměstnaných osob a růstu nominálních mezd pro 2013–2020. Predikce podílu nezaměstnaných osob a růstu nominálních mezd dle prognózy MPSV (2021a) pro 2021–2022 a pro roky 2023–2024 očekávání postupného oživování ekonomiky.

**Záporné bilance hospodaření zdravotních pojišťoven v následujících letech bude nutné financovat buď z dalších zdrojů státního rozpočtu nebo sníženou kvalitou péče či výrazným snížením objemu poskytované péče. Alternativně bude docházet k vytváření druhotné platební neschopnosti poskytovatelů péče.**

Předložená analýza ukazuje nutnost hledání dalších zdrojů veřejného zdravotního pojištění, včetně otevření diskuse o vyšších odvodech a dalším navýšení platby státu i za cenu kompromisů jiných priorit ve státním rozpočtu. Alternativou jsou nepopulární opatření na výdajové straně v.z.p., která by v konečném důsledku vedla buď k omezení dostupnosti péče, ke kompromisům v její kvalitě, k zastavení růstu či snížení odměňování ve zdravotnictví, či k vytváření druhotné platební neschopnosti mezi poskytovateli zdravotních služeb. Z hlediska finanční udržitelnosti systému lze očekávat, že nižší přírůstky příjmů v následujících letech při i jen konzervativně nízkém růstu výdajové strany v.z.p. budou znamenat hrozbu každoročních deficitů v řádu desítek miliard Kč ročně.

#### **6.4. Nejnovější aktualizace k 10. 6. 2021**

Těsně před vydáním této studie byly zveřejněny nové predikce makroekonomického vývoje a upřesněny vládní záměry ohledně výše příspěvků státního rozpočtu za státní pojištěnce do systému v.z.p. V této sekci jsou stručně shrnuty jejich případné dopady na hlavní zjištění této studie.

Nejnovější makroekonomické predikce mírně upravily odhady vývoje trhu práce ze začátku roku 2021, na kterých jsou založeny výpočty této studie. Predikce institucí si jsou nyní bližší.<sup>27</sup> Nově zveřejněné predikce by příjmy v.z.p. odhadované touto studií pro rok 2021

<sup>27</sup> Zatímco ČNB a MPSV nově předpokládají mírnější nárůst nezaměstnanosti v roce 2021 i 2022, MF ČR své odhady upravilo opačným směrem a ČBA pouze pro rok 2022. Dynamičtější růst nominálních mezd pro rok 2021 proti původním odhadům očekává MPSV, MF ČR a ČBA. Ačkoliv ČNB svůj odhad snížila, stále je z uvedených institucí nejoptimističtější. Pro rok 2022 výhled růstu nominálních mezd ČBA a MF ČR naopak snížily, MPSV ponechalo a ČNB mírně zvýšilo.

navýšily o až 3 mld. Kč.<sup>28</sup> Naše odhady příjmů v.z.p. pro rok 2022 však revize predikcí prakticky nezměnily. Pouze podle aktualizované prognózy MPSV by došlo k navýšení příjmů o 3 mld. Kč.

Naše výpočty nezahrnují navýšení plateb státního rozpočtu za státní pojištěnce nad rámec zvýšení platných k 1. červnu 2021. V současnosti však probíhají politická jednání o dalším navýšování plateb. Z pohledu veřejných financí je samozřejmě otázka možností již tak vysoce deficitního státního rozpočtu tyto platby dále navyšovat. Každé navýšení platby státu o 100 Kč na osobu za měsíc představuje v roce 2022 vyšší výdaj státního rozpočtu o zhruba 7,3 mld. Kč (jde zároveň o vyšší příjem v.z.p.)

Při dodatečném nezvýšení plateb by celkový příspěvek za státní pojištěnce v roce 2022 činil zhruba 129 mld. Kč.

I při pouhém 3% růstu výdajů v.z.p. v roce 2022, proti výdajům plánovaným zdravotně pojistnými plány na rok 2021<sup>29</sup>, vychází rozdíl mezi příjmy v.z.p. a nutnými výdaji v roce 2022 mínus 17 mld. Kč. Tento rozdíl by mohlo snížit: **(a)** nyní diskutované dodatečné navýšení plateb státu o 200 Kč na osobu a měsíc a **(b)** příznivější vývoj makroekonomické situace zmíněný výše (redukce deficitu o cca 3 mld. Kč ročně). V tom případě by v roce 2022 nebylo třeba prodlužovat doby splatnosti poskytovatelům péče. Nicméně v roce 2023 by to bez systémové změny bylo již nevyhnutelné.<sup>30</sup> Bez změny se totiž může opakovat situace z let 2005–2006 a 2012–2013, kdy se poskytovatelé, respektive jejich dodavatelé, stali nedobrovolnými věřiteli systému v.z.p.

<sup>28</sup> To odpovídá 0,8 % celkových příjmů systému v.z.p. V případě prognózy ČNB jde v roce 2021 o snížení o 0,5 mld. Kč.

<sup>29</sup> To odpovídá reálnému snížení výdajů mezi lety 2021 a 2022 o cca 4,3 %, když do výdajů roku 2021 zahrneme i pandemické dodatečné náklady na testování, očkování atd.

<sup>30</sup> Zdravotní pojišťovny mohou platit jen do té míry, kolik mají peněz. Po vyčerpání rezerv z minulosti tedy mohou vydávat jen tolik, kolik činí jejich příjmy v daném roce. Jelikož cestu k úvěrům mají ZP omezenou, nepoměr mezi příjmy v.z.p. a potřebnými výdaji na úhradu poskytnuté péče nejnáze řeší přesun plateb poskytovatelům zdravotní péče do dalšího roku. Výdaje „papírově“ pak sice odpovídají příjmům, avšak vzniká vnitřní dluh systému, který se přesouvá na poskytovatele péče. Deficit systému, tedy rozdíl mezi příjmy a tím, co by pojišťovny za péči v daném roce měly zaplatit, se přemění v rostoucí závazky pojištěnec nejříve ve splatnosti, později i po splatnosti. Např. dohoda s nemocnicemi na prodloužení doby splatnosti o 1 měsíc znamená v systému v.z.p. úsporu v cashflow cca 18 mld. Kč. Opticky se sice jedná o „úsporu výdajů“, zaplatit se to ale bude muset v budoucnu.

## Seznam referencí

### Makroekonomické prognózy:

Česká bankovní asociace (2020): „Makroekonomická prognóza ČBA říjen 2020.“ Dostupné z: <https://cbaonline.cz/makroekonomicka-prognoza-cba-rijen-2020> (citováno 10. 12. 2020).

Česká bankovní asociace (2021): „Makroekonomická prognóza ČBA únor 2021.“ Dostupné z: <https://cbaonline.cz/makroekonomicka-prognoza-cba-unor-2021> (citováno 11. 2. 2021).

Česká národní banka (2020a): „Zpráva o inflaci – II/2020.“ Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/Zprava-o-inflaci-II-2020/> (citováno 13. 9. 2020).

Česká národní banka (2020b): „Zpráva o inflaci – IV/2020.“ Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/Zprava-o-inflaci-IV-2020/> (citováno 10. 12. 2020).

Česká národní banka (2021): „Zpráva o měnové politice - zima 2021.“ Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-menove-politice/Zprava-o-menove-politice-zima-2021/> (citováno 12. 2. 2021).

Česká spořitelna (2020): „Ekonomika šplhá nahoru. Čtvrtletník: Ekonomika pod lupou (prognóza ze dne 2. 7. 2020).“ Dostupné z: [https://www.csas.cz/content/dam/cz/csas/www\\_csas\\_cz/Dokumenty-korporat/Dokumenty-Analytici/ekonomika-pod-lupou-2020-07.pdf](https://www.csas.cz/content/dam/cz/csas/www_csas_cz/Dokumenty-korporat/Dokumenty-Analytici/ekonomika-pod-lupou-2020-07.pdf) (citováno 10. 9. 2020).

Mezinárodní měnový fond (2020): „World Economic Outlook, April 2020: The Great Lockdown“ Dostupné z: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020> (citováno 15. 4. 2020).

Ministerstvo financí ČR (2019b): „Makroekonomická predikce - červenec 2019.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2019/makroekonomicka-predikce-cervenec-2019-35796> (citováno 15. 4. 2020).

Ministerstvo financí ČR (2020b): „Makroekonomická predikce - duben 2020.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2020/makroekonomicka-predikce-duben-2020-38089> (citováno 15. 4. 2020).

Ministerstvo financí ČR (2020c): „Makroekonomická predikce - září 2020.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2020/makroekonomicka-predikce-zari-2020-39418> (citováno 10. 3. 2021).

Ministerstvo financí ČR (2021): „Makroekonomická predikce – leden 2021.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2021/makroekonomicka-predikce-leden-2021-40599> (citováno 29. 1. 2021).

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2020): „Prognóza vybraných makroekonomických ukazatelů (aktualizace: 31. 8. 2020).“ Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/prognoza-vybranych-makroekonomickych-ukazatelu> (citováno 10. 9. 2020).

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2021a): „Prognóza vybraných makroekonomických ukazatelů (aktualizace: 29. 1. 2021).“ Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/prognoza-vybranych-makroekonomickych-ukazatelu> (citováno 3. 2. 2021).

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2021c): „Prognóza vybraných makroekonomických ukazatelů (aktualizace: 23. 4. 2021).“ Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/prognoza-vybranych-makroekonomickych-ukazatelu> (citováno 10. 4. 2021).

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (2020): „OECD Economic Outlook – June 2020.“ Dostupné z: <http://www.oecd.org/economic-outlook/june-2020/#Report> (citováno 10. 8. 2020).

## Zdravotně pojistné plány pro rok 2020 (ZPP2020):

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky (2019): „Zdravotně pojistný plán VZP ČR pro rok 2020.“ Dostupné z: [https://media.vzpstatic.cz/media/Default/dokumenty/ostatni/zpp\\_2020\\_zakladni\\_cast.pdf](https://media.vzpstatic.cz/media/Default/dokumenty/ostatni/zpp_2020_zakladni_cast.pdf) (citováno 8. 7. 2020).

Vojenská zdravotní pojišťovna (2019): „Zdravotně pojistný plán na rok 2020.“ Dostupné z: [https://www.vozp.cz/img/uploaded/8342\\_VoZP-ZPP-2020.pdf](https://www.vozp.cz/img/uploaded/8342_VoZP-ZPP-2020.pdf) (citováno 8. 7. 2020).

Česká průmyslová zdravotní pojišťovna (2019): „Zdravotně pojistný plán na rok 2020.“ Dostupné z: [https://www.cpzp.cz/pdf/ZPP\\_2020.pdf](https://www.cpzp.cz/pdf/ZPP_2020.pdf) (citováno 8. 7. 2020).

Oborová zdravotní pojišťovna (2019): „Zdravotně pojistný plán OZP na rok 2020.“ Dostupné z: [https://www.ozp.cz/web/files-c/545/zpp\\_2020.pdf?200602](https://www.ozp.cz/web/files-c/545/zpp_2020.pdf?200602) (citováno 8. 7. 2020).

Zaměstnanecká pojišťovna Škoda (2019): „Zdravotně pojistný plán na rok 2020.“ Dostupné z: <https://www.zpskoda.cz/files/1780/ZPP%202020.pdf> (citováno 8. 7. 2020).

Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra ČR (2019): „Zdravotně pojistný plán 2020.“ Dostupné z: <https://www.zpmvcr.cz/sites/www.zpmvcr.cz/files/dokumenty/2020-07/navrh-zdravotne-pojistneho-planu-2020.pdf> (citováno 20. 9. 2020).

RBP, zdravotní pojišťovna (2019): „Zdravotně pojistný plán 2020.“ Dostupné z: <https://www.rbp213.cz/UserFiles/Image/ZPP-RBP-2020.pdf> (citováno 8. 7. 2020).

## Zdravotně pojistné plány pro rok 2021 (ZPP2021):

Ministerstvo zdravotnictví (2021d): „Hodnocení předpokládaného vývoje systému veřejného zdravotního pojištění na základě návrhů zdravotně pojistných plánů 2021 a střednědobých výhledů na roky 2022 a 2023 činných zdravotních pojišťoven.“ Meziresortní připomínkové řízení.

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky (2020): „Zdravotně pojistný plán VZP ČR pro rok 2021.“ Dostupné z: [https://media.vzpstatic.cz/media/Default/dokumenty/ostatni/zpp-2021\\_zakladni\\_cast\\_konecna-verze.pdf](https://media.vzpstatic.cz/media/Default/dokumenty/ostatni/zpp-2021_zakladni_cast_konecna-verze.pdf) (citováno 17. 1. 2021).

Oborová zdravotní pojišťovna (2020): „Zdravotně pojistný plán OZP na rok 2021.“ Dostupné z: [https://www.ozp.cz/web/files-c/545/zpp\\_2021.pdf?210105](https://www.ozp.cz/web/files-c/545/zpp_2021.pdf?210105) (citováno 16. 2. 2021).

Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra ČR (2020): „Zdravotně pojistný plán 2021.“ Dostupné z: [https://www.zpmvcr.cz/sites/www.zpmvcr.cz/files/dokumenty/2021-01/ZPP\\_2021\\_komplet\\_sign.pdf](https://www.zpmvcr.cz/sites/www.zpmvcr.cz/files/dokumenty/2021-01/ZPP_2021_komplet_sign.pdf) (citováno 16. 2. 2021).

## Státní závěrečný účet:

Ministerstvo financí (2020a): „Státní závěrečný účet ČR za rok 2019, příloha F.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2019-39631> (citováno 10. 12. 2020).

Ministerstvo financí (2019a): „Státní závěrečný účet ČR za rok 2018, příloha F.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452> (citováno 10. 12. 2020).

Ministerstvo financí (2018): „Státní závěrečný účet ČR za rok 2017, příloha F.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2017-35116> (citováno 10. 12. 2020).



Ministerstvo financí (2017): „Státní závěrečný účet ČR za rok 2016, příloha F.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2016-31478> (citováno 10. 12. 2020).

Ministerstvo financí (2016): „Státní závěrečný účet ČR za rok 2015, příloha F.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2015-26636> (citováno 10. 12. 2020).

Ministerstvo financí (2015): „Státní závěrečný účet ČR za rok 2014, příloha F.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2014/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2014-21750> (citováno 10. 12. 2020).

Ministerstvo financí (2014): „Státní závěrečný účet ČR za rok 2013, příloha F.“ Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2013/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2013-17756> (citováno 10. 12. 2020).

## Legislativa:

Návrh nařízení vlády MZDR 12356/2020/LEG. Dostupné na VeKlep z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBMTJT4KV> (citováno 7. 4. 2020).

Sněmovní tisk 829/0, část č. 1/4. Novela z. o pojistném na veřejné zdr. pojištění. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=829&CT1=0> (citováno 10. 7. 2020).

Vyhláška č. 305/2020 Sb., o stanovení způsobu zahrnutí kompenzace do výše úhrad za hrazené služby poskytnuté v roce 2020. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=231&r=2020> (citováno 1. 9. 2020).

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=592&r=1992> (citováno 3. 9. 2020).

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=262&r=2006> (citováno 13. 8. 2020).

Zákon č. 297/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=297&r=2017> (citováno 21. 4. 2020).

Zákon č. 134/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=134&r=2020> (citováno 17. 5. 2020).

Zákon č. 231/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=231&r=2020> (citováno 10. 7. 2020).

## Ostatní:

Česká správa sociálního zabezpečení (2021): „Počet OSVČ v ČR – Hlavní činnost OSVČ.“ Dostupné z: <https://data.cssz.cz/web/otevrena-data/graf-pocet-osvc-v-cr> (citováno 15. 1. 2021).

Český statistický úřad (2018): „Projekce obyvatelstva České republiky – 2018–2100“. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-2018-2100> (citováno 1. 4. 2020).

Český statistický úřad (2020a): „Databáze národních účtů – HDP výrobní metoda.“ Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu> (citováno 16. 9. 2020).

Český statistický úřad (2020b): „Statistická ročenka České republiky – 2020“. Dostupné z:  
<https://www.czso.cz/csu/czso/6-finance-7zv2ns2uiv> (citováno 18. 5. 2021).

Český statistický úřad (2021): „Databáze národních účtů – Pracovníci: Obyvatelstvo a zaměstnanost.“  
Dostupné z: [https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek\\_pracov](https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_pracov) (citováno 10. 3. 2021).

Evropská komise (2018): „The 2018 Ageing Report: Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2016-2070)“. Institutional Paper No. 79. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/publications/economy-finance/2018-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2016-2070\\_en](https://ec.europa.eu/info/publications/economy-finance/2018-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2016-2070_en) (citováno 21. 4. 2020).

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2021b): „Antivirus – podpora zaměstnanosti.“ Dostupné z:  
[www.mpsv.cz/antivirus](http://www.mpsv.cz/antivirus) (citováno 16. 2. 2021).

Ministerstvo zdravotnictví (2021a): „Přerozdělování pojistného na veřejné zdravotní pojištění: Částka vybraná na pojistném (*prerozdelovani\_pojistovna\_vyber*).“ Dostupné z:  
<https://www.mzcr.cz/prerozdelovani-pojistneho-na-verejne-zdravotni-pojisteni/> (citováno 21. 2. 2021).

Ministerstvo zdravotnictví (2021b): „Přerozdělování pojistného na veřejné zdravotní pojištění: Výsledná částka po přerozdělení (*prerozdelovani\_pojistovna\_vysledek*).“ Dostupné z:  
<https://www.mzcr.cz/prerozdelovani-pojistneho-na-verejne-zdravotni-pojisteni/> (citováno 21. 2. 2021).

Ministerstvo zdravotnictví (2021c): „Zůstatky na fondech zdravotních pojišťoven.“ Dostupné z:  
<https://www.mzcr.cz/zustatky-na-fondech-zdravotnich-pojistoven/> (citováno 10. 3. 2021).

## Přílohy:

### Příloha 1: Výsledky výběru pojistného podle plátců v závislosti na zvoleném scénáři státní podpory pracovních míst v době pandemie

**Tabulka 2: Příjmy v.z.p. dle kategorií plátců (scénáře typ I, sada A)**

	2019	2020	MPSV		MF ČR		ČBA		ČNB	
			2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Nezaměstnanost (%)			4,80	4,70	4,10	4,00	4,40	3,90	4,40	4,30
Růst nominálních mezd (%)			2,00	3,50	2,20	2,40	2,80	4,40	5,20	3,30
Ztráta pracovních dní o (%)			5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00
Zaměstnanci (mld. Kč)	230,0	238,9	236,0	243,6	238,7	243,8	239,1	250,3	244,7	252,1
OSVČ (mld. Kč)	20,8	13,2	21,4	22,1	21,6	22,1	21,6	22,7	22,1	22,8
OBZP (mld. Kč)	3,4	3,6	3,6	3,8	3,6	3,7	3,7	3,8	3,7	3,9
Státní pojištěnci (mld. Kč)	71,8	97,2	129,0	129,7	128,1	128,8	128,5	128,7	128,5	129,2
<b>Příjmy v.z.p. (mld. Kč)</b>	<b>326,0</b>	<b>352,9</b>	<b>390,0</b>	<b>399,0</b>	<b>392,0</b>	<b>398,3</b>	<b>392,9</b>	<b>405,5</b>	<b>399,1</b>	<b>407,9</b>

Zdroj: Vlastní výpočty vycházející z prognóz podílu nezaměstnaných osob a růstu nominálních mezd dle MPSV (2021a), MF ČR (2021), ČBA (2021), ČNB (2021). Hodnoty pro rok 2019 a 2020 odpovídají příjmům v.z.p. (tedy celkovým příjmům systému bez ostatních příjmů, běžně označováno jako příjmy z přerozdělení) dle MF ČR (2020a) a MZ (2021a) a rozdělení příjmů mezi kategorie plátců dle ZPP2020.

**Tabulka 3: Příjmy v.z.p. dle kategorií plátců (scénáře typ I, sada B)**

	2019	2020	MPSV		MF ČR		ČBA		ČNB	
			2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Nezaměstnanost (%)			6,30	5,45	5,60	4,75	5,90	4,65	5,90	5,05
Růst nominálních mezd (%)			2,00	3,50	2,20	2,40	2,80	4,40	5,20	3,30
Ztráta pracovních dní o (%)			5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00
Zaměstnanci (mld. Kč)	230,0	238,9	224,9	234,6	227,6	234,9	228,0	241,2	233,3	242,9
OSVČ (mld. Kč)	20,8	13,2	20,9	21,8	21,2	21,9	21,2	22,4	21,7	22,6
OBZP (mld. Kč)	3,4	3,6	3,6	3,8	3,6	3,7	3,7	3,8	3,7	3,9
Státní pojištěnci (mld. Kč)	71,8	97,2	130,9	130,6	130,0	129,7	130,4	129,6	130,4	130,1
<b>Příjmy v.z.p. (mld. Kč)</b>	<b>326,0</b>	<b>352,9</b>	<b>380,4</b>	<b>390,9</b>	<b>382,4</b>	<b>390,2</b>	<b>383,3</b>	<b>397,1</b>	<b>389,1</b>	<b>399,4</b>

**Tabulka 4: Příjmy v.z.p. dle kategorií plátců (scénáře typ I, sada C)**

	2019	2020	MPSV		MF ČR		ČBA		ČNB	
			2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Nezaměstnanost (%)			5,80	5,20	5,10	4,50	5,40	4,40	5,40	4,80
Růst nominálních mezd (%)			2,20	3,50	2,40	2,40	3,00	4,40	5,40	3,30
Ztráta pracovních dní o (%)			5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00
Zaměstnanci (mld. Kč)	230,0	238,9	233,2	242,3	235,9	242,6	236,3	249,1	241,8	250,8
OSVČ (mld. Kč)	20,8	13,2	21,1	22,0	21,4	22,0	21,4	22,6	21,9	22,7
OBZP (mld. Kč)	3,4	3,6	3,6	3,8	3,6	3,7	3,7	3,8	3,7	3,9
Státní pojištěnci (mld. Kč)	71,8	97,2	130,3	130,3	129,4	129,4	129,8	129,3	129,8	129,8
<b>Příjmy v.z.p. (mld. Kč)</b>	<b>326,0</b>	<b>352,9</b>	<b>388,2</b>	<b>398,4</b>	<b>390,3</b>	<b>397,7</b>	<b>391,1</b>	<b>404,8</b>	<b>397,2</b>	<b>407,2</b>

**Tabulka 5: Příjmy v.z.p. dle kategorií plátců (scénáře typ II, sada A)**

	2019	2020	MPSV		MF ČR		ČBA		ČNB	
			2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Nezaměstnanost (%)			4,80	4,70	4,10	4,00	4,40	3,90	4,40	4,30
Růst nominálních mezd (%)			2,00	3,50	2,20	2,40	2,80	4,40	5,20	3,30
Ztráta pracovních dní o (%)			5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00
<b>Zaměstnanci (mld. Kč)</b>	<b>230,0</b>	<b>238,9</b>	<b>229,1</b>	<b>236,4</b>	<b>231,7</b>	<b>236,6</b>	<b>232,1</b>	<b>243,0</b>	<b>237,6</b>	<b>244,7</b>
OSVČ (mld. Kč)	20,8	13,2	20,8	21,4	21,0	21,4	21,0	22,0	21,5	22,2
OBZP (mld. Kč)	3,4	3,6	3,5	3,6	3,5	3,6	3,5	3,7	3,6	3,7
Státní pojištěnci (mld. Kč)	71,8	97,2	129,0	129,7	128,1	128,8	128,5	128,7	128,5	129,2
<b>Příjmy v.z.p. (mld. Kč)</b>	<b>326,0</b>	<b>352,9</b>	<b>382,4</b>	<b>391,2</b>	<b>384,4</b>	<b>390,5</b>	<b>385,2</b>	<b>397,4</b>	<b>391,2</b>	<b>399,8</b>

**Tabulka 6: Příjmy v.z.p. dle kategorií plátců (scénáře typ II, sada B)**

	2019	2020	MPSV		MF ČR		ČBA		ČNB	
			2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Nezaměstnanost (%)			6,30	5,45	5,60	4,75	5,90	4,65	5,90	5,05
Růst nominálních mezd (%)			2,00	3,50	2,20	2,40	2,80	4,40	5,20	3,30
Ztráta pracovních dní o (%)			5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00
<b>Zaměstnanci (mld. Kč)</b>	<b>230,0</b>	<b>238,9</b>	<b>218,4</b>	<b>227,8</b>	<b>221,0</b>	<b>228,0</b>	<b>221,3</b>	<b>234,1</b>	<b>226,5</b>	<b>235,8</b>
OSVČ (mld. Kč)	20,8	13,2	20,4	21,2	20,6	21,2	20,6	21,8	21,1	21,9
OBZP (mld. Kč)	3,4	3,6	3,5	3,6	3,5	3,6	3,5	3,7	3,6	3,7
Státní pojištěnci (mld. Kč)	71,8	97,2	130,9	130,6	130,0	129,7	130,4	129,6	130,4	130,1
<b>Příjmy v.z.p. (mld. Kč)</b>	<b>326,0</b>	<b>352,9</b>	<b>373,2</b>	<b>383,3</b>	<b>375,1</b>	<b>382,6</b>	<b>375,9</b>	<b>389,3</b>	<b>381,6</b>	<b>391,6</b>

**Tabulka 7: Příjmy v.z.p. dle kategorií plátců (scénáře typ II, sada C)**

	2019	2020	MPSV		MF ČR		ČBA		ČNB	
			2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Nezaměstnanost (%)			5,80	5,20	5,10	4,50	5,40	4,40	5,40	4,80
Růst nominálních mezd (%)			2,20	3,50	2,40	2,40	3,00	4,40	5,40	3,30
Ztráta pracovních dní o (%)			5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00
<b>Zaměstnanci (mld. Kč)</b>	<b>230,0</b>	<b>238,9</b>	<b>226,4</b>	<b>235,3</b>	<b>229,0</b>	<b>235,5</b>	<b>229,4</b>	<b>241,8</b>	<b>234,7</b>	<b>243,5</b>
OSVČ (mld. Kč)	20,8	13,2	20,5	21,3	20,8	21,3	20,8	21,9	21,3	22,1
OBZP (mld. Kč)	3,4	3,6	3,5	3,6	3,5	3,6	3,6	3,7	3,6	3,8
Státní pojištěnci (mld. Kč)	71,8	97,2	130,3	130,3	129,4	129,4	129,8	129,3	129,8	129,8
<b>Příjmy v.z.p. (mld. Kč)</b>	<b>326,0</b>	<b>352,9</b>	<b>380,7</b>	<b>390,6</b>	<b>382,7</b>	<b>389,9</b>	<b>383,5</b>	<b>396,8</b>	<b>389,4</b>	<b>399,1</b>

## Příloha 2: Rovnice příjmů v.z.p.

Model pracuje s následující rovnicí:

$$\begin{aligned} \text{Příjmy}_{t+1} = & (\text{Příjmy zaměstnanci a zaměstnavatelé})_t * \frac{w_{t+1}}{w_t} * \frac{e_{t+1}}{e_t} + \\ & + (\text{Příjmy OSVČ})_t * \frac{w_{t+1}}{w_t} * \frac{e_{t+1}}{e_t} + \\ & + (\text{Příjmy OBZP})_t * \frac{w_{t+1}}{w_t} * \frac{i_t^{15-64}}{i_t^{15-64}} + \\ & + \left( \sum_{m=1}^{12} (\text{Počet st. pojištěnců})_m * (\text{Měsíční platba za st. pojištění})_m \right)_{t+1} \end{aligned}$$

kde  $w_t$  je průměrná nominální mzda v roce  $t$ ,  $e_t$  je počet pracujících (zaměstnaných a OSVČ),  $i_t^{15-64}$  je počet neaktivních ve věku 15-64,  $m$  označuje jednotlivé měsíce.

## Předchozí publikace IDEA

### 2021

*Kdo v první vlně pandemie zachránil zaměstnance? Analýza čerpání podpory programu Antivirus B*, Štěpán Jurajda, Pavla Doleželová, Lucie Zapletalová, duben 2021 [↗](#)

*Práce z domova: možnost, nebo nutnost?* Jakub Grossmann, Václav Korbel, Daniel Münich, březen 2021 [↗](#)

*Vyluka prezenční výuky během pandemie covid-19: odhad neviditelných ekonomických ztrát*. Ole Jann, Daniel Münich, Lucie Zapletalová, duben 2021 [↗](#)

*Společenský status učňovského vzdělávání v České republice: vývoj posledních 15 let a srovnání se zahraničím*. Václav Korbel, Daniel Münich, únor 2021 [↗](#)

### 2020

*Nechtěné plody prorodinných politik*. Alena Bičáková, Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, prosinec 2020 [↗](#)

*Vysoké náklady nízkého vzdělání v České republice*. Jana Krajčová, Daniel Münich, prosinec 2020 [↗](#)

*Grantová podpora a doktorské studium: analýza dat Grantové agentury Univerzity Karlovy*. Václav Korbel, říjen 2020 [↗](#)

*Personální politické konexe a efektivnost veřejných zakázek v letech 2007–2018*. Bruno Baránek, Vítězslav Titl, září 2020 [↗](#)

*Odchody do důchodu v Česku: role očekávání a zdravotního stavu v mezinárodním srovnání*. Filip Pertold, Miroslava Federičová, září 2020 [↗](#)

*Penzijní spoření se státní podporou v České republice: spíš podpěra než pilíř*. Jiří Šatava, srpen 2020 [↗](#)

*Platy učitelů v roce 2019: Blýská se na lepší časy?* Daniel Münich, Vladimír Smolka, červenec 2020 [↗](#)

*Odkud se rekrutují výzkumníci na univerzitách?* Vít Macháček, Martin Srholec, únor 2020 [↗](#)  
interaktivní aplikace česká [↗](#), anglická verze studie [↗](#), interaktivní aplikace anglická [↗](#)

### 2019

*Dichotomie spotřebních daní: zdroj veřejných rozpočtů a nástroj snižování újmy (diskusní studie)*. Vladimír Novák, Michal Šoltés, prosinec 2019 [↗](#)

*Mezinárodní srovnání ředitelů škol: české administrativní inferno*. Miroslava Federičová, listopad 2019 [↗](#)

*Návratnost soukromých a veřejných výdajů na podnikatelský výzkum*. Petr Pleticha, říjen 2019 [↗](#)

*Dary politickým stranám a veřejné zakázky: evidence z let 2007–2014*. Vítězslav Titl, Benny Geys, září 2019 [↗](#)

*Platy českých učitelů: nová naděje*. Daniel Münich, Vladimír Smolka, srpen 2019 [↗](#)

*Stigma jako sebenaplňující se proroctví? Experimentální výzkum z českých věznic.*

Lubomír Cingl, Václav Korbel, srpen 2019 [▶](#)

*Globalization of science: Evidence from authors in academic journals by country of origin.*

Vít Macháček, Martin Srholec, květen 2019 [▶](#)

*Kvalita práce učitelů, vzdělanost, ekonomický růst a prosperita České republiky.*

Jana Krajčová, Daniel Münich, Tomáš Protivínský, květen 2019 [▶](#)

*Dopady zvyšování minimální mzdy v letech 2013–2017 na zaměstnanost a mzdy*

*v České republice.* Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda, Vladimír Smolka, duben 2019 [▶](#)

*Zatížení školními domácími úkoly v České republice a srovnání se světem.* Václav Korbel,

Daniel Münich, duben 2019 [▶](#)

*Elektromobil: nejdříve do vesmíru, do Česka až po slevě.* Milan Ščasný, Iva Zvěřinová,

Zuzana Rajchlová, Eva Kyselá, únor 2019 [▶](#)

*A Comparison of Journal Citation Indices.* Daniel Münich, Taras Hrendash, únor 2019 [▶](#)

*Dopady známek na vysvědčení na životní rozhodnutí žáků.* Miroslava Federičová, únor 2019 [▶](#)

## 2018

*Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice*

*v roce 2017.* Daniel Münich, Taras Hrendash, prosinec 2018 [▶](#)

*Které organizace mají nejcitovanější patenty? Nový pohled na hodnocení patentového*

*výzkumu (interaktivní publikace).* Oleg Sidorkin, Martin Srholec, listopad 2018 [▶](#)

*Dopady zavedení karenční doby v roce 2008 na pracovní neschopnost.* Filip Pertold,

říjen 2018 [▶](#)

*An International Comparison of Economic and Academic Performance of OECD Countries,*

*interaktivní aplikace.* Taras Hrendash, Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich,

říjen 2018 [▶](#)

*Dopady vyšších platů politiků na volby do zastupitelstev obcí.* Ján Palguta, Filip Pertold,

září 2018 [▶](#)

*Dopady odkládaného zrušení superhrubé mzdy.* Klára Kalíšková, Michal Šoltés, září 2018 [▶](#)

*Intelektuální dovednosti českých učitelů v mezinárodním a generačním srovnání.*

Jana Krajčová, Daniel Münich, září 2018 [▶](#)

*Obezita v České republice: mezinárodní srovnání s využitím dat z projektu SHARE.*

Filip Pertold, Jiří Šatava, srpen 2018 [▶](#)

*Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech*

*2011–2015, interaktivní aplikace.* Taras Hrendash, Stanislav Kozubek, Daniel Münich,

červenec 2018 [▶](#)

*Dopady reformy rodičovských příspěvků v roce 2008 na pracovní zařazení matek.*

Barbara Pertold-Gebicka, červenec 2018 [▶](#)

*Průvodce seniora: Jak neprodělat při předčasném odchodu do důchodu.* Jiří Šatava,

červenec 2018 [▶](#)

*Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem předškolní péče v Německu.*

Filip Pertold, Lucie Zapletalová, červenec 2018 [▶](#)

- Vyšší platy učitelů: sliby, sliby, sliby.* Daniel Münich, Vladimír Smolka, červen 2018 [▶](#)
- Kde se nejvíce publikuje v predátorských a místních časopisech? Bibliometrická analýza trochu jinak.* Vít Macháček, Martin Srholec, červen 2018 [▶](#)
- The low-skilled in the Czech Republic.* Alena Bičáková, Klára Kalíšková, květen 2018 [▶](#)
- Názvy firem a jejich vliv na firemní výkonnost.* Jan Hanousek, Štěpán Jurajda, duben 2018 [▶](#)
- Co skrývají známky na vysvědčení?* Daniel Münich, Tomáš Protivínský, leden 2018 [▶](#)

## 2017

- Růst disponibilních příjmů osob v letech 2005 až 2015: Kdo si polepšil?* Jiří Šatava, prosinec 2017 [▶](#)
- Místní časopisy ve Scopusu.* Vít Macháček, Martin Srholec, prosinec 2017 [▶](#)
- IDEA PRO VOLBY 2017. Rodinná politika v programech politických stran: přehled a rozbor.* Klára Kalíšková, říjen 2017 [▶](#)
- IDEA PRO VOLBY 2017. Důchody a důchodci ve volebních programech.* Filip Pertold, Jiří Šatava, září 2017 [▶](#)
- IDEA PRO VOLBY 2017. Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor.* Daniel Münich, září 2017 [▶](#)
- Kdo je váš starosta: volební soutěž a charakteristiky zastupitelů v ČR.* Ján Palguta, srpen 2017 [▶](#)
- Vrána k ránu sedá aneb důležitost oboru studia při výběru partnera.* Alena Bičáková, Štěpán Jurajda, Lucie Zapletalová, červenec 2017 [▶](#)
- IDEA PRO VOLBY 2017, Nízké platy učitelů: hodně drahé šetření* [▶](#), Interaktivní aplikace studie [▶](#). Daniel Münich, červen 2017
- IDEA PRO VOLBY 2017, Příjmy seniorů – práce, nástupní důchody a jejich valorizace.* Jiří Šatava, červen 2017 [▶](#)
- Do direct subsidies stimulate new R&D output in firms? A comparison of IMPULS, TIP and ALFA programmes.* Oleg Sidorkin, Martin Srholec, červen 2017 [▶](#)
- IDEA PRO VOLBY 2017. Podpora rodin s dětmi: daně, dávky a veřejné služby.* Klára Kalíšková, květen 2017 [▶](#)
- Pod pokličkou Beallových seznamů.* Vít Macháček, Martin Srholec, květen 2017 [▶](#)
- Přísnější tresty za vraždy? Vyhodnocení dopadů legislativního návrhu.* Libor Dušek, březen 2017 [▶](#)
- Ženy a muži v českém výzkumu: publikační výkon, produktivita, spoluautorství a trendy.* Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, březen 2017 [▶](#)
- Proč ženy v Evropě nechtějí mít více dětí?* Matthias Doepke, Fabian Kindermann, překlad Ondřej Lukáš, Filip Pertold, únor 2017 [▶](#)



## 2016

*80% snížení emisí skleníkových plynů: analýza vývoje energetiky České republiky do roku 2050.* Lukáš Rečka, Milan Ščasný, prosinec 2016 [▶](#)

*Výzkum preferencí obyvatel pro klimatické politiky: Podporují Češi, Poláci a Britové jejich zavedení?* Iva Zvěřinová, Milan Ščasný, Mikolaj Czajkowski a Eva Kyselá, prosinec 2016 [▶](#)

*Světové srovnání českých a slovenských časopisů podle indikátorů Impact Factor (IF) a Article Influence Score (AIS).* Daniel Münich a Samuel Škoda, prosinec 2016 [▶](#)

*Daňový systém snižuje motivaci matek s menšími dětmi k práci: Doporučení a jeho vyhodnocení.* Jiří Šatava, prosinec 2016 [▶](#)

*Stimulují přímé dotace soukromé výdaje firem na VaV? Metoda regresní diskontinuity* [▶](#), příloha *Metodika hodnocení hospodárnosti účelové podpory pro aplikovaný výzkum a vývoj ve firmách.* [▶](#) Ján Palguta, Martin Srholec, prosinec 2016

*Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice.* Vít Macháček a Martin Srholec, listopad 2016 [▶](#)

*Predátorské časopisy ve Scopusu.* Vít Macháček, Martin Srholec, listopad 2016 [▶](#)

*Brexit vylepší vyjednávací pozici velkých států v Radě EU. Nejvíce posílí Polsko.* Vít Macháček, Tereza Hrtúsová, listopad 2016 [▶](#)

*Konkurence politických uskupení v obecních zastupitelstvech a veřejné zakázky.* Ján Palguta, říjen 2016 [▶](#)

*Platy českých učitelů zůstávají velmi nízké.* Daniel Münich, Vladimír Smolka, září 2016 [▶](#)

*Medzinárodné porovnanie kvality publikačného výkonu vedných odborov na Slovensku* [▶](#), *Odborové prehľady* [▶](#). Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, srpen 2016

*Vliv mateřství na výši starobního důchodu.* Jiří Šatava, červenec 2016 [▶](#)

*Dárci politických stran na trhu veřejných zakázek.* Ján Palguta, červenec 2016 [▶](#)

*Národní srovnání vědeckého publikačního výkonu Akademie věd České republiky: kvantita vs. kvalita a spoluautorství.* Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, červen 2016 [▶](#)

*Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat.* Petr Janský, Filip Pertold, Jiří Šatava, červen 2016 [▶](#)

*Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2009–2013.* Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, květen 2016 [▶](#)

*Dopad daní a dávek na příjmovou nerovnost a relativní chudobu v České republice.* Petr Janský, Klára Kalíšková, Daniel Münich, květen 2016 [▶](#)

*Sebedůvěra třídy a soutěž spolužáků o osmiletá gymnázia.* Miroslava Federičová, Filip Pertold, Michael L. Smith, duben 2016 [▶](#)

*Podpora rodin s dětmi prostřednictvím daňově dávkového systému.* Jiří Šatava, březen 2016 [▶](#)

*K čemu vede (ne)transparentnost veřejných zakázek?* Ján Palguta, Filip Pertold, březen 2016 [▶](#)

*Veřejná podpora míst ve školkách se vyplatí: Analýza výnosů a nákladů.* Klára Kalíšková, Daniel Münich, Filip Pertold, březen 2016 [▶](#)

*Přechod na střední školu, pití alkoholu a vliv vrstevníků na kouření mládeže.* Filip Pertold, únor 2016 [▶](#)

*An International Comparison of the Quality of Academic Publication Output in the Czech Republic* [▶](#), attachment *Discipline sheets* [▶](#). Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, leden 2016

## 2015

*Zdanění vysokopříjmových osob.* Libor Dušek, Jiří Šatava, prosinec 2015 [▶](#)

*Hrozí opět přeplnění věznic? Predikce počtu vězňů v České republice.* Libor Dušek, prosinec 2015 [▶](#)

*Mezinárodní srovnání kvality publikačního výkonu vědních oborů v České republice* [▶](#), příloha *Oborové listy* [▶](#). Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda, prosinec 2015

*Rozdíly ve výši výdělků ve vztahu k mateřství a dítěti v rodině.* Mariola Pytliková, listopad 2015 [▶](#)

*Skills Mismatches in the Czech Republic.* Klára Kalíšková, listopad 2015 [▶](#)

*Pracovní aktivita po dosažení důchodového věku: Institucionální pobídky v České republice.* Jiří Šatava, listopad 2015 [▶](#)

*Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen s malými dětmi na trhu práce.* Alena Bičáková, Klára Kalíšková, říjen 2015 [▶](#)

*Working Beyond Pensionable Age: Institutional Incentives in the Czech Republic.* Jiří Šatava, září 2015 [▶](#)

*Komparativní studie věku odchodu do důchodu v České republice (česká verze studie *A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic* z června 2015).* Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich, září 2015 [▶](#)

*Oborová publikační výkonnost výzkumných pracovišť v České republice v letech 2008–2012 (studie obsahuje interaktivní internetový nástroj, pomocí kterého je možné zvolit obor či pracoviště a zobrazit řazení pracovišť dle preferovaného ukazatele).* Štěpán Jurajda, Daniel Münich, září 2015 [▶](#)

*Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní.* Daniel Münich, Mária Perignáthová, Lucie Zapletalová, Vladimír Smolka, září 2015 [▶](#)

*Miliardáři versus lidé / Billionaires versus People.* Jan Švejnar, srpen 2015 [▶](#)

*A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic (v angl. jazyce, srovnávací studie věku odchodu do důchodu v České republice).* Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich, červen 2015 [▶](#)

*Bodový systém a jeho vliv na počet smrtelných nehod.* Josef Montag, Lucie Zapletalová, květen 2015 [▶](#)

*(Ne)diskriminace žen při žádosti o zaměstnání v důsledku mateřství: Experiment.* Vojtěch Bartoš, březen 2015 [▶](#)

## 2014

*Společným zdaněním k nižší zaměstnanosti žen.* Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová,  
prosinec 2014 [▶](#)

*Co s ekonomickou neaktivitou v zemích Visegrádu?* Ágota Scharle, říjen 2014 [▶](#)

*Vliv informací z volebních lístků na výsledky obecních a krajských voleb.* Štěpán Jurajda,  
Daniel Münich, Lucie Zapletalová, říjen 2014 [▶](#)

*Regionální rozdíly v kupní síle: Ceny, platy, mzdy a důchody.* Matěj Bajgar, Petr Janský,  
srpen 2014 [▶](#)

*Budete mít nárok na důchod?* Štěpán Jurajda, Jiří Šatava, červenec 2014 [▶](#)

*Učení mučení, nebo škola hrou? Srovnání obliby školy a matematika pohledem  
mezinárodního šetření.* Daniel Münich, Miroslava Federičová, červen 2014 [▶](#)

*Státní úředníci: Kolik jich vlastně je, kde a za kolik pracují?* Petr Bouchal, Petr Janský,  
červen 2014 [▶](#)

*Komu pomůže navrhované zvýšení slevy na dani na dítě?.* Klára Kalíšková, Daniel Münich,  
květen 2014 [▶](#)

*Česká ekonomika pokračuje v růstu i v roce 2014.* Vilém Semerák, březen 2014 [▶](#)

*Příprava na osmiletá gymnázia: velká žakovská steplechase.* Miroslava Federičová,  
Daniel Münich, březen 2014 [▶](#)

*Ženy v českém finančním sektoru 1994–2012: nové pracovní příležitosti pro mladé  
a vzdělané.* Klára Kalíšková, březen 2014 [▶](#)

## 2013

*Dopad vzdělanosti na hospodářský růst: ve světle nových výsledků PISA 2012.*  
Daniel Münich, Tomáš Protivínský, prosinec 2013 [▶](#)

*Zdanění vysokých příjmů, reforma za reformou... .* Libor Dušek, Jiří Šatava, prosinec 2013 [▶](#)

*Kdo a kolik odvádí do společné kasy? Zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání v českém  
systému.* Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich, prosinec 2013 [▶](#)

*Co by od roku 2015 přinesla již schválená reforma přímých daní?* Libor Dušek,  
Klára Kalíšková, Daniel Münich, říjen 2013 [▶](#)

*Dopad rozvodu na příjmy v důchodu.* Jiří Šatava, září 2013 [▶](#)

*Důchodový systém: scénáře budoucího vývoje.* Ondřej Schneider, Jiří Šatava, červen 2013 [▶](#)

*Dopady reformy I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců.*  
Ondřej Schneider, Jiří Šatava, květen 2013 [▶](#)

*Účastníci penzijního připojištění.* Petr Janský, květen 2013 [▶](#)

*Může záporný hlas ve volebním systému se dvěma mandáty zvýšit kvalitu kandidátů?*  
Martin Gregor, duben 2013 [▶](#)

*Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti.* Pavel Hait,  
Petr Janský, březen 2013 [▶](#)

## 2012

*Zachrání Čína české exporty? Studie.* Vilém Semerák, prosinec 2012 [▶](#)

*Odhady dopadů změn DPH na domácnosti: porovnání dvou možných scénářů od roku 2013.* Petr Janský, listopad 2012 [▶](#)

*Veřejné zakázky v ČR: Co říkají data o chování zadavatelů? Pavla Nikolovová, Ján Palguta, Filip Pertold, Mário Vozár, říjen 2012 [▶](#)*

*Jaký důchod nás čeká? Alternativy vývoje státního průběžného důchodového systému.* Ondřej Schneider, říjen 2012 [▶](#)

*Český důchodový systém na rozcestí: Pro koho je výhodný přechod do druhého pilíře?* Ondřej Schneider, Jiří Šatava, říjen 2012 [▶](#)

*Dopady makroekonomického vývoje ČR na krajské úrovni: možnosti pro aktivní hospodářskou politiku (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR).* Vilém Semerák, září 2012 [▶](#)

*Možnosti pro aktivní hospodářskou politiku na krajské úrovni (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR).* Vilém Semerák, Jan Švejnar, září 2012 [▶](#)

*Česká pomoc rozvojovým zemím: nejen finanční rozvojová spolupráce.* Petr Janský, Zuzana Řehořová, září 2012 [▶](#)

*The Commitment to Development Index for the Czech Republic (výzkumný článek).* Petr Janský, Zuzana Řehořová, září 2012 [▶](#)

*Být či nebýt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti.* Daniel Münich, Jan Straka, září 2012 [▶](#)

*Kde se v ČR dělá nejlepší výzkum.* Štěpán Jurajda, Daniel Münich, srpen 2012 [▶](#)

*Kde hledat příčiny přeplněných věznic.* Libor Dušek, srpen 2012 [▶](#)

*Dopad vzdělanosti na dlouhodobý hospodářský růst a deficity důchodového systému.* Daniel Münich, Petr Ondko, Jan Straka, červen 2012 [▶](#)

*Česky: Nevyužitý potenciál země.* Klára Kalíšková, Daniel Münich, květen 2012 [▶](#)

*Očekávané dopady změn sazeb DPH na rozpočty krajů.* Libor Dušek, Petr Janský, duben 2012 [▶](#)

*Co když vláda nebude valorizovat starobní důchody? První odhady dopadů na relativní chudobu důchodců v ČR.* Petr Janský, Daniel Münich, březen 2012 [▶](#)

*Rozpočtové instituce – evropské zkušenosti a aplikace na Českou republiku.* Ondřej Schneider, únor 2012 [▶](#)

*(Ne)udržitelnost (dluhu) veřejných financí.* Petr Janský, Ondřej Schneider, únor 2012 [▶](#)

## 2011

*Evropská krize—Dopady měnové (dez)integrace na ČR.* Vilém Semerák, Jan Švejnar, prosinec 2011 [▶](#)

*Evropská krize—Špatná a ještě horší řešení.* Vilém Semerák, Jan Švejnar, prosinec 2011 [▶](#)

*Evropská krize—Limity čínské podpory.* Vilém Semerák, prosinec 2011 [▶](#)

*Důchodové systémy v Evropě: Reformují všichni.* Ondřej Schneider, srpen 2011 [▶](#)

*Jak sjednocení DPH kompenzovat rodinám s dětmi.* Petr Janský, Klára Kalíšková, červenec 2011 [▶](#)

*Penzijní dluh: Břímě mladých,* Ondřej Schneider, květen 2011 [▶](#)

*Poplatky penzijních fondů: Komentář.* Libor Dušek, Ondřej Schneider, květen 2011 [▶](#)

*Finanční výkonnost penzijních fondů ve střední Evropě: Proč jsou české fondy nejhorší?* Jan Hlaváč, Ondřej Schneider, duben 2011 [▶](#)

*Jak by sjednocení DPH na 17,5 % dopadlo na domácnosti a veřejné rozpočty.* Libor Dušek, Petr Janský, březen 2011 [▶](#)

*Přehled hlavních dopadů daňových změn na domácnosti a veřejné rozpočty.* Libor Dušek, Petr Janský, březen 2011 [▶](#)

*Jak by daňové změny dopadly na domácnosti a veřejné rozpočty.* Libor Dušek, Petr Janský, únor 2011 [▶](#)

*Dopady sjednocení sazeb DPH na 20 % na životní úroveň domácnosti.* Libor Dušek, Petr Janský, únor 2011 [▶](#)

## 2010

*Odhad dopadů navrhovaných změn DPH na životní náklady domácností.* Libor Dušek, Petr Janský, prosinec 2010 [▶](#)

*Jak na státní rozpočet: Ekonomický přístup.* Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar, září 2010 [▶](#)

*Jak inteligentně reformovat veřejné finance.* Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar, květen 2010 [▶](#)

## 2009

*New member countries' labour markets during the crisis. EU BEPA Policy Brief.* Vilém Semerák, Jan Švejnar, září 2009 [▶](#)

<http://idea.cerge-ei.cz/publikace>

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Zásah nutný: dopady budoucího ekonomického vývoje a pandemických opatření  
na příjmy a výdaje systému veřejného zdravotního pojištění

Studie 5 / 2021

© Lucie Bryndová, Lenka Šlegerová

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2021

ISBN 978-80-7344-590-4 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

## Zaujala vás tato studie?

Podpořte nezávislý akademický výzkum  
dopadů veřejných politik ČR  
a přispějte na naši činnost,  
abychom mohli napsat další.



---

IDEA se v rámci Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. podílí na aktivitách Strategie AV21  
IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences participates in the Strategy AV21 activities

---



---

Zásah nutný: dopady budoucího ekonomického vývoje a pandemických opatření  
na příjmy a výdaje systému veřejného zdravotního pojištění

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

## O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ - angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (angl. zkratka CERGE).

## Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

**Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na [idea@cerge-ei.cz](mailto:idea@cerge-ei.cz)**

## About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

## IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

**If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting [idea@cerge-ei.cz](mailto:idea@cerge-ei.cz)**



<http://idea.cerge-ei.cz>